

nd 27396

USTAWA GMINNA z r. 1866.

ORDYNACYA WYBORCZA GMINNA.

USTAWA O OBSZARACH DWORSKICH.

USTAWA O REPREZENTACYI POWIATOWEJ.

ORDYNACYA WYBORCZA POWIATOWA.

Spis najważniejszych ustaw i przepisów,
których znajomość potrzebną jest do wykonywania obowiązków, ciążących
na Zwierzchności gminnej.

Cena egzemplarza 25 ct. w. a.

WE LWOWIE.
NAKŁADEM WYDZIAŁU KRAJOWEGO.

I. Związkowa drukarnia we Lwowie, ul. Lindego l. 4.

1899.

USTAWA GMINNA z r. 1866.

ORDYNACYA WYBORCZA GMINNA.

USTAWA O OBSZARACH DWORSKICH.

USTAWA O REPREZENTACYI POWIATOWEJ.

ORDYNACYA WYBORCZA POWIATOWA.

Spis najważniejszych ustaw i przepisów,
których znajomość potrzebną jest do wykonywania obowiązków, ciążących
na Zwierzchności gminnej.

Cena egzemplarza 25 ct. w. a.

WE LWOWIE.

NAKŁADEM WYDZIAŁU KRAJOWEGO.

I. Związkowa drukarnia we Lwowie, ul. Lindego l. 4.

1899.

II. 135

65582 ZH

Ustawa gminna

z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 19. dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Dział I.

O gminie w ogólności.

Gmina.

§. 1. Osada (wieś, miasteczko, miasto), mająca obecnie własny zarząd gminny, stanowi gminę.

Łączenie.

§. 2. Gminy do tego samego powiatu politycznego należące, mogą się za przyzwoleniem Rady powiatowej łączyć w jedną gminę tak, aby jako osobne gminy istnieć przestały, jeżeli polityczna władza krajowa ze względów publicznych nie przeciw temu nie zarzuci.

Gminy, połączyć się mające, winny jednak poprzednio zawrzeć umowę co do posiadania i użytkowania swej własności, tudzież swych zakładów i funduszków.

Rozłączenie.

§. 3. Osady w jedną gminę połączone, tylko mocą ustawy krajowej rozłączone być mogą.

Zmiana granic.

§. 4. Do zmiany granic gminy potrzeba przyzwolenia Rady powiatowej, które udzielonem być może tylko za poprzedniem oświadczeniem politycznej władzy krajowej, iż przeciw temu ze względów publicznych nie ma nic do zarzucenia.

§. 5. Każda nieruchomość musi należeć do związku pewnej gminy.

W miastach jednak Rada składa się tylko z członków wybranych.

Liczba radnych wybranych.

§. 14. W gminach, w których liczba członków do wyboru uprawnionych nie przenosi 50, wybieranych będzie 8 radnych, w gminach zaś liczących:

51 do	200 do	wyboru uprawnionych	członków	12
201	" 400	"	"	18
401	" 600	"	"	24
601	" 1000	"	"	30
a nad	1000	"	"	36 radnych.

Do zastępowania radnych ubytych, lub nie mogących brać udziału w czynnościach Rady, wybrani będą zastępcy, których liczba wynosić ma połowę liczby radnych.

Wybór radnych.

§. 15. Radnych i ich zastępców (§. 14.) obierają członkowie gminy, uprawnieni do wyboru.

Bliższe postanowienia o uprawnieniu do wyboru, o obiekalności i postępowaniu przy wyborach, zawiera ordynacya wyborcza dla gmin.

Radni bez wyboru.

§. 16. Każdy członek gminy, opłacający przynajmniej szóstą część całej sumy podatków bezpośrednich, w gminie do opłaty przypisanych, niemniej każdy posiadacz wcielonej do gminy posiadłości tabularnej, osobne ciało hipoteczne stanowiącej, od której roczna należytość w podatkach rządowych realnych, t. j. domowym i gruntowym, najmniej kwotę 25 zł. w. a. wynosi, ma prawo bez wyboru być członkiem Rady gminnej, jeżeli jest obywatelem państwa austriackiego i nie zachodzi względem niego żadna okoliczność, wykluczająca lub wyłączająca, wskazana w §§. 3., 10. i 11. ordynacyi wyborczej dla gmin. (Ustawa z 21. marca 1888 r. dz. u. kr. Nr. 40).

Za osobę nieużywającą własnowolności, wykonywa to prawo jej prawny zastępca lub tegoż pełnomocnik.

Wojskowi w czynnej służbie i kobiety, jeżeli chcą z tego

prawa korzystać, muszą, wszystkie zaś inne osoby, mające to prawo, mogą je wykonywać przez pełnomocników.

Współposiadacze realności umocowują do wejścia w skład Rady gminnej jednego z pośród siebie, lub inną osobę.

Radnego bez wyboru nie może zastępować, kto nie jest obywatelem państwa austriackiego, nie używa własnowolności, lub względem kogo zachodzą okoliczności, wykluczające lub wyłączające, w §§. 3., 10 i 11. ordynacyi wyborczej dla gmin wskazane.

Zastępca może tylko jedną osobę zastępować. Jeżeli zastępca już co do swojej osoby należy do Rady gminnej, głos jego przy głosowaniu podwójnie ma być liczony.

§. 17. Radni bez wyboru nie będą wliczani do liczby radnych w §. 14. ustanowionej.

Radny bez wyboru, który także przez wybór został do Rady powołany, ma albo przyjąć wybór, albo korzystać z prawa przysługującego mu podług §. 16.

Skład Zwierzchności gminnej.

§. 18. Zwierzchność gminna składa się z naczelnika gminy (burmistrza, wójta) i przynajmniej z dwóch radnych jemu przydanych (asesorów, przysiężnych).

Gdzie tego rozmiar czynności i stosunki wymagają, może Rada gminna liczbę asesorów lub przysiężnych odpowiednio powiększyć, wszakże o tyle tylko, ażeby ich liczba trzeciej części liczby radnych nie przewyższała.

Członkowie Zwierzchności gminnej należą także do Rady gminnej, i są objęci w liczbie jej członków.

Wybór Zwierzchności gminnej.

§. 19. Naczelnika gminy, tudzież asesorów lub przysiężnych wybiera Rada gminna z grona swojego.

Zastępcę naczelnika gminy wybiera Rada gminna z grona asesorów lub przysiężnych.

Bliższe postanowienia w tej mierze zawiera ordynacya wyborcza dla gmin.

Obowiązek przyjęcia wyboru.

§. 20. Każdy podług przepisów wybrany członek gminy winien przyjąć wybór, bądź na członka Rady gminnej lub tegoż zastępcę, bądź na członka Zwierzchności gminnej.

Prawo wymówienia się od przyjęcia wyboru służy tylko:

a) duchownym wszelkiego wyznania i nauczycielom publicznym;

b) urzędnikom i sługom c. k. Dworu, państwa, kraju, zakładów i funduszków publicznych, dopóki w czynnej służbie zostają;

c) wojskowym, chociażby w czynnej służbie nie zostającym;

d) osobom, liczącym przeszło 60 lat życia;

e) tym, którzy przez cały peryod wyborczy piastowali posadę w Zwierzchności gminnej, jednak tylko na peryod bezpośrednio następujący;

f) tym, którym ułomności fizyczne, lub znacznie i trwale nadwątlone zdrowie nie pozwalają obowiązków urzędowych wykonywać;

g) tym, którzy z powodu zwykłego zatrudnienia corocznie często lub przez dłuższy czas nie bywają w gminie obecni;

h) zostającym w służbie prywatnej, jeżeliby przez przyjęcie wyboru w stosunku swoim służbowym uszczerbku doznać mogli;

i) tym, którzy podług §. 16. mają prawo należeć bez wyboru do Rady gminnej.

Kto bez takiego uwalniającego powodu wzbrania się przyjmując wybór, lub przyjęty urząd dalej sprawować, podpada karze pieniężnej, którą Rada gminna aż do wysokości 50 zł. w. a. wymierzyć może.

Przeciw takiemu orzeczeniu Rady służy odwołanie się do Wydziału powiatowego.

Kara pieniężna wpływa do kasy gminnej.

Peryod wyborczy.

§. 21. Członkowie Rady i ich zastępcy, tudzież członkowie Zwierzchności gminnej, obierani będą na lat sześć. Wszakże po upływie tego czasu pozostają oni w urzędzie aż do ukonstytuowania się nowej Reprezentacji gminnej. (Ustawa z 2. stycznia 1884 dz. u. kr. Nr. 8.).

Ustępujący mogą być na nowo wybrani, jeżeli przeszkoda prawna nie zachodzi.

Wybory uzupełniające.

§. 22. W razie opróżnienia w ciągu sześcioletniego peryodu posady naczelnika gminy, jego zastępcy, asesora lub przysiężnego, winna Rada najpóźniej do dnia 14 wybrać w jego miejsce innego na czas jeszcze pozostały. (Ustawa z 2. stycznia 1884 dz. u. kr. Nr. 8).

W miejsce radnego, ubywającego przed końcem peryodu, lub nie mogącego czasowo brać udziału w czynnościach Rady, powoła naczelnik gminy do Rady tego zastępcę, który największą ilość głosów otrzymał w tem samym kole wyborczem, w którym radny, mający być zastąpionym, wybrany został. W razie równości głosów rozstrzyga los.

Gdyby jednak tylu radnych brakowało, iżby liczba przez jedno koło wyborcze wybranych nawet przez powołanie z tegoż koła zastępców uzupełnioną być nie mogła, natenczas winno toż koło wyborcze przedsięwziąć niezwłocznie na podstawie ostatniej listy wyborczej wybór uzupełniający na dalszy ciąg peryodu wyborczego.

Przyrzeczenie.

§. 23. Naczelnik gminy, tudzież asesorowie lub przysiężni, winni w miejsce przysięgi złożyć przy objęciu urzędu w ręce naczelnika władzy powiatowej, lub jego delegata, w obecności delegata Wydziału powiatowego i delegatów Rady gminnej przyrzeczenie, iż zachowają Cesarzowi wierność i posłuszeństwo, przestrzegać będą ustaw i wypełniać sumienie obowiązki swoje.

Płaca.

§. 24. Urząd radnego i jego zastępcy jest bezpłatny.

Rada gminna uchwali, czy i jakie wynagrodzenie od gminy pobierać mają: naczelnik, jego zastępcę i asesorowie lub przysiężni.

Wszystkim członkom Rady i Zwierzchności gminnej należy się od gminy wynagrodzenie za wszelkie wydatki, połączone z ich urzędowaniem.

Ustąpienie z posady.

§. 25. Za przyzwoleniem Rady gminnej może każdy członek Reprezentacji gminnej urząd swój złożyć.

Członek Reprezentacji gminnej lub jego zastępca traci swój urząd, jeżeli zajdzie, lub wiadomą się stanie okoliczność, któraby pierwotnie jego obieralności lub uprawnieniu na członka Rady bez wyboru stała na przeszkodzie.

Jeżeli członek Reprezentacji gminnej lub jego zastępca popadnie w śledztwo z powodu jednego z czynów karygodnych w §§. 3. i 11. ord. wyb. dla gmin wskazanych, lub jeżeli do jego majątku konkurs ogłoszony, albo postępowanie ugodne zarządzane zostanie, wtedy nie będzie mógł sprawować swego urzędu, dopóki trwa to postępowanie karne, krydalne lub ugodne.

Dział IV.

O zakresie działania gminy.

ROZDZIAŁ I.

O zakresie działania gminy w ogólności.

§. 26. Zakres działania gminy jest:

- a) własny i
- b) poruczony.

Własny zakres działania.

§. 27. Własny zakres działania, t. j. zakres, w którym gmina z zachowaniem ustaw samodzielnie zarządza i rozporządza może, obejmuje w ogóle wszystko, co bezpośrednio dotyczy interesu gminy, i w jej granicach własnymi jej siłami załatwionem i przeprowadzonem być może.

W myśl tego należą do własnego zakresu działania gminy w szczególności:

- a) wolny zarząd majątkiem gminnym, i załatwianie spraw, odnoszących się do związku gminy;
- b) czuwanie nad bezpieczeństwem osób i ich mienia;
- c) staranie o zakładanie i utrzymanie gminnych dróg, mostów, ulic i placów, niemniej o bezpieczeństwo i łatwość komunikacji po drogach i wodach;
- d) policja polowa;

e) dozór policyjny nad przedmiotami żywności, nad targami, nad miarą i wagą;

f) policya zdrowia;

g) policya nad czeladzią i wyrobnikami, niemniej wykonywanie przepisów o czeladzi służebnej;

h) policyjny dozór nad obyczajnością publiczną;

i) sprawy ubogich, opieka nad zakładami dobroczynnymi gminy, zapobieganie żebractwu;

k) policya ogniowa, policya budownictwa, wykonywanie przepisów porządku budowniczego i udzielanie policyjnego pozwolenia na budowy;

l) ustawą oznaczyć się mający wpływ na szkoły średnie, przez gminę utrzymywane, i na szkoły ludowe, staranie o zakładanie, uposażanie i utrzymywanie szkół ludowych z uwzględnieniem istniejących jeszcze patronatów szkolnych i przepisów konkurencyi do szkół;

m) jednanie stron w sporze będących przez mężów zaufania z gminy wybranych;

n) przedsięwzięcie dobrowolnej sprzedaży ruchomości drogą licytacji.

Z wyższych względów państwa mogą pewne czynności policyi miejscowej w pojedynczych gminach w drodze ustawy przekazane być osobnym organom rządowym.

Poruczony zakres działania.

§. 28. Ustawy określają poruczony zakres działania gminy, t. j. jej obowiązek do współdziałania w sprawach publicznej administracyi.

ROZDZIAŁ II.

O zakresie działania Rady gminnej.

§. 29. Rada gminna jest w sprawach gminnych organem uchwalającym i nadzorującym.

Władza wykonawcza jej nie przysłuża.

Sprawy gospodarstwa gminy.

§. 30. W sprawach gospodarstwa gminy należą do obrad i uchwał Rady:

a) wszelkie rozporządzenia względem zakładowego majątku i dobra gminy;

b) postanowienie o sposobie użytkowania i zarządu tego majątku i dobra, wydierżawianie, wynajmowanie, lokowanie kapitałów;

c) uchwalanie budżetu rocznego, staranie o pokrycie niedoboru;

d) sprawdzanie i załatwianie rachunków rocznych;

e) przyzwalanie na rozpoczęcie sporów prawnych i na odstąpienie od nich, zatwierdzanie ugód spór umarzających, ustanawianie zastępców prawnych;

f) w ogóle wszelkie sprawy, nie należące do zwyczajnego zarządu majątkiem, i te, które sobie Rada względem tego zarządu zastrzeże.

Ustanawianie służby.

§. 31. Rada winna przydać Zwierzchności gminnej służbę potrzebną do załatwiania czynności, wpływających z własnego i poruczonego zakresu działania.

Jeżeli Rada uzna potrzebę ustanowienia posad urzędowych lub służbowych, wtedy uchwali liczbę i płacę urzędników i sług, orzecze o warunkach i sposobie ich mianowania, i o ich zaopatrzeniu.

Sprawy policyi miejscowej.

§. 32. O ile sprawowanie policyi miejscowej nie jest mocą ustawy przekazane organom rządowym, może Rada w granicach istniejących ustaw wydawać obowiązujące w obrębie gminy przepisy, tyżące się policyi miejscowej, i za przekroczenie tychże zagrażać karą pieniężną aż do wysokości 15 zł., lub w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, karą aresztu do 5 dni.

§. 33. Rada winna uchwalać środki pieniężne na utrzymanie zakładów i urzędzeń policyi miejscowej, i jest odpowiedzialną za wszelkie zaniedbanie w tej mierze pochodzące z jej winy.

Odpowiedzialność gminy.

§. 34. Gdyby kto poniósł szkodę z powodu zaniedbania przez gminę obowiązków, względem policyi miejscowej na niej ciężących, winna gmina poniesioną szkodę wynagrodzić.

W szczególności obowiązana jest gmina wynagrodzić szkodę, wyrządzoną w jej obrębie przez gwałt publiczny, przy zbiegowisku dokonany, jeżeliby ani jeden ze sprawców nie był schwytanym, a na gminie ciążyła wina niedbałości w zapobieżeniu temu gwałtowi.

Orzeczenie względem obowiązku wynagrodzenia szkody wyda polityczna władza powiatowa, za poprzedniem wysłuchaniem Wydziału powiatowego. Jeżeli co do wysokości wynagrodzenia porozumienie się między gminą i poszkodowanym nie nastąpi, wynagrodzenie to ma być poszukiwanem zwykłą drogą prawa.

Zaopatrywanie ubogich.

§. 35. Rada winna czuwać nad tem, aby ubodzy w miarę ustaw zaopatrzeni byli.

Gdyby zakłady i fundusze na ten cel przeznaczone nie wystarczyły, Rada postara się o potrzebne środki i może oznaczyć sposób ich użycia.

Udzielanie zdania.

§. 36. Rada gminna ma na żądanie politycznej władzy powiatowej, albo na żądanie Rady powiatowej lub Wydziału powiatowego udzielać swojego zdania.

Rozstrzyganie zażaleń.

§. 37. Rada rozstrzyga zażalenia przeciw rozporządzeniom Zwierzchności gminnej w sprawach własnego zakresu działania.

Zażalenie ma być wniesione w ciągu czternastodniowego nieprzekraczalnego terminu, od dnia ogłoszenia lub doręczenia rozporządzenia, do Zwierzchności gminnej, która je przedłoży Radzie gminnej. (Ustawa z 22. stycznia 1886 dz. u. k. r. Nr. 16.).

W jakich przypadkach takie zażalenia polityczna władza powiatowa rozstrzyga, stanowi §. 106.

Nadzorowanie Zwierzchności gminnej.

§. 38. Rada nadzoruje urzędowanie Zwierzchności gminnej.

Rada ma prawo ustanawiać osobne komisye tak w tym celu, jakoteż do nadzorowania przedsiębiorstw gminnych, nie-

mniej do udzielania zdań i przedstawienia wniosków w sprawach gminnych.

Do takich komisij powoływać może Rada także mężów zaufania z poza grona swego.

Rada winna zarządzać w ciągu roku kilkakrotnie rewizyę kasy.

Zakłady gminne.

§. 39. Postanowienia §§. 30, 31 i 38 dotyczą także zakładów gminy, o ile akt fundacyi lub umowa nie zawierają innych postanowień.

Dalsze uchwały Radzie zastrzeżone.

§. 40 Do zakresu działania Rady należy dalej:

- a) wybór członków Zwierzchności gminnej;
- b) nadawanie prawa przynależności do gminy, nadawanie obywatelstwa miejskiego i honorowego, ustanawianie opłaty za nadanie prawa przynależności i obywatelstwa miejskiego (§§. 7 i 8);
- c) wykonywanie przysługującego gminie prawa patronatu lub prezentowania, nadawanie miejsc fundacyjnych, nie uwłaczając jednak prawom, na różnicy wyznań opartym;
- d) uchwalanie w sprawach, odnoszących się do umów gminy z innymi gminami lub z posiadaczami obszarów dworskich co do stosunków, wskazanych w §§. 2, 3, 4, 95, 96, 97 tej ustawy i w §§. 2. i 3. ustawy z dnia 12. sierpnia 1866 r. o obszarach dworskich;
- e) wybór mężów zaufania do jednania stron (§. 27. lit. m).

Zwoływanie Rady.

§. 41. Rada zbiera się na posiedzenie, ile razy zajdzie tego potrzeba, najmniej jednak raz na kwartał.

Naczelnik gminy, lub w razie przeszkody jego zastępca, zwołuje Radę na posiedzenie; każde posiedzenie, które nie jest tym sposobem zwołane, jest nieprawne, a powzięte na niem uchwały są nieważne.

Naczelnik gminy musi zwołać Radę, jeżeli tego zażąda przynajmniej trzecia część radnych, lub polityczna władza powiatowa, albo też Rada powiatowa, lub Wydział powiatowy.

O nastąpić mającemu posiedzeniu naczelnik w każdym razie winien zawiadomić wszystkich w gminie obecnych radnych.

Komplet do uchwał.

§. 42. Rada nie może powziąć uchwały, jeżeli więcej niż połowa radnych nie jest na posiedzeniu obecna. Do uchwały stanowiącej budżet, jakoteż do uchwały podlegającej wyższemu zatwierdzeniu, potrzebną jest obecność dwóch trzecich części radnych.

Jeżeli na posiedzenie nie zbierze się ilość radnych, potrzebna do powzięcia uchwał, winien naczelnik gminy zwołać Radę powtórnie i zarazem zawezwać zastępców.

Na każdego radnego i zastępcę, który nie stawi się na to drugie posiedzenie i nie usprawiedliwi swojej nieobecności, może naczelnik orzec karę pieniężną aż do wysokości 10 zł., i takową na rzecz gminy ściągnąć.

Przeciw takiemu orzeczeniu naczelnika służy odwołanie się do Wydziału powiatowego.

O komplecie Rady potrzebnym do wyboru Zwierzchności gminnej stanowi ordynacya wyborcza dla gmin.

Przeszkody uczestniczenia w obradach.

§. 43. Jeżeli przedmiotem obrady i uchwały jest urzędowanie członka Zwierzchności gminnej lub Rady gminnej, winien członek ten wstrzymać się od głosowania, a na żądanie Rady oddalić się przed głosowaniem, musi jednak na wezwanie Rady stawić się dla udzielenia żądanych objaśnień.

§. 44. Członek Zwierzchności lub Rady gminnej nie może być obecnym na posiedzeniu, jeżeli przedmiot obrady lub uchwały dotyczy jego własnych interesów prywatnych, lub też interesów jego żony, albo osób z nim w pierwszym lub w drugim stopniu spokrewnionych lub spowinowaconych.

Przewodniczenie na posiedzeniach.

§. 45. Na posiedzeniach przewodniczy naczelnik gminy, a w razie przeszkody jego zastępca. Posiedzenie, bez zachowania tego przepisu odbyte, jest nieważne.

Przewodniczący zagaja i zamyka posiedzenie, kieruje rozprawami i przestrzega porządku w zgromadzeniu.

Warunki ważności uchwał.

§. 46. Do ważności uchwały potrzebną jest bezwzględna większość głosów obecnych radnych. Przewodniczący głosuje przy wyborach. Prócz tego głosuje on tylko w razie równości głosów, a wtedy to zdanie staje się uchwałą, które z doliczeniem jego głosu większość bezwzględną otrzymało.

Głosowanie odbywa się jawnie; wolno jest jednak Radzie uchwalić głosowanie tajne.

Jawność posiedzeń.

§. 47. Posiedzenia Rady odbywają się publicznie; wyjątkowo jednak może Rada uchwalić posiedzenie tajne. Posiedzenia, na których przedmiotem obrad są budżet lub rachunki, są w każdym razie publiczne.

Gdyby publiczność mieszała się do obrad, lub winny sposób przeszkadzała obradom, przewodniczący ma prawo i obowiązek, po uprzednim bezskutecznym napomnieniu, nakazać wydalenie publiczności z miejsca posiedzeń.

W domach szynkownych posiedzeń Rady odbywać nie wolno.

Księga uchwał.

§. 48. Uchwały Rady z każdego posiedzenia będą zapisywane w księgi uchwał. Zapis ten ma być stwierdzonym podpisem przewodniczącego, dwóch radnych i pisarza; każdemu członkowi gminy wolno jest przeglądać tę księgę.

Regulamin.

§. 49. Rada ma prawo w granicach ustaw uchwalić porządek czynności i postępowania dla siebie i dla urzędów gminnych.

ROZDZIAŁ III.

O zakresie działania Zwierzchności gminnej.

§. 50. Zwierzchność gminna jest w sprawach gminy organem zarządzającym i wykonawczym.

Władza naczelnika gminy w ogólności.

§. 51. Naczelnik gminy kieruje czynnościami Zwierzchności gminnej i nadzoruje takowe.

Asesorowie lub przysiężni winni są naczelnikowi pomoc w urzędowaniu i mają według jego zarządzenia i pod jego odpowiedzialnością wykonywać czynności, które im poruczy.

Jeżeli dla jakiegokolwiek przeszkody naczelnik nie urzęduje, wszystkie jego prawa i obowiązki przechodzą na jego zastępcę.

W razie jeżeliby ani naczelnik gminy, ani jego zastępca urzędować nie mogli, zastępuje ich na czas przeszkody najstarszy wiekiem asesor lub przysiężny. (Ustawa z 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 48).

Władza dyscyplinarna.

§. 52. Naczelnikowi podlegają urzędnicy i słudzy gminy; on wykonywa nad nimi władzę dyscyplinarną.

Naczelnik może suspendować w urzędowaniu nawet takich urzędników i takie sługi, których mianowanie Rada sobie zastrzegła; prawo jednak oddalenia ich ze służby ma tylko Rada. Wyjątek stanowią wypadki w §. 102. przewidziane. (Ustawa z 6. grudnia 1883 dz. u. kr. Nr. 76.).

Mianowanie delegatów.

§. 53. Do łatwiejszego sprawowania czynności policyi lub innych spraw miejscowych może Rada dla pojedynczych części gminy mianować delegatów z pomiędzy członków gminy tamże zamieszkałych, do Rady obieralnych, którzyby naczelnika w załatwianiu tych czynności wspierali.

Delegatów mianuje Rada na wniosek naczelnika gminy lub trzech radnych.

Co do przyjęcia lub nieprzyjęcia tego mianowania obowiązują przepisy §. 20.

Delegaci mają zastosować się przy sprawowaniu czynności do zarządzeń naczelnika.

Reprezentacya na zewnątrz. Wydawanie dokumentów.

§. 54. Naczelnik reprezentuje gminę na zewnątrz.

Dokumenta, mocą których gmina przyjmuje zobowiązania względem trzecich osób, muszą być podpisane przez naczelnika gminy i jednego asesora lub przysiężnego.

Dokument, dotyczący interesu, do którego zawarcia potrzebne jest przyzwolenie Rady lub wyższe zatwierdzenie, musi

nadto być podpisany przez dwóch radnych i powołać się do tegoż przyzwolenia lub zatwierdzenia.

W każdym razie dokument, wydany imieniem gminy, musi być zaopatrzony pieczęcią gminy.

Wykonywanie i zawieszanie uchwał.

§. 55. Naczelnik przygotowuje przedmioty, przeznaczone pod rozpoznanie Rady.

Uchwały Rady, powzięte w sposób zgodny z ustawami, winien naczelnik wykonać, a jeżeli wyższe onych zatwierdzenie jest potrzebnem, postarać się przedtem o to zatwierdzenie.

Jeżeli jednak naczelnik mniema, że powzięta uchwała przekracza zakres działania Rady, lub że się sprzeciwia ustawom, natenczas obowiązany jest wstrzymać jej wykonanie i udać się do politycznej władzy powiatowej o rozstrzygnięcie pytania, czy powzięta uchwała przekracza zakres działania Rady, lub sprzeciwia się ustawom (§. 105).

Polityczna władza powiatowa winna wydać to rostrzygnięcie w ośmiu dniach, i jeżeli sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, zawiadomić równocześnie o rozstrzygnięciu Wydział powiatowy.

Zarząd majątku.

§. 56. Naczelnik prowadzi zarząd majątku gminy, nadzoruje użytkowanie i zarząd dobra gminnego, kieruje przedsiębiorstwami gminnymi i czuwa nad ich wykonaniem, załatwia sprawy ubogich według ustaw i urzędzeń, i rozporządza w sprawach gminnych, nie należących do zakresu działania Rady.

Naczelnik zawiaduje zakładami gminnymi i nadzoruje zakłady, własny zarząd mające, o ile akt fundacyi lub umowa nie zawierają innych postanowień.

Naczelnik zezwala na przedsięwzięcie dobrowolnej sprzedaży ruchomości drogą licytacji i czuwa nad zachowaniem i ścisłym wypełnieniem istniejących w tej mierze przepisów.

Sprawowanie policyi miejscowej.

§. 57. Do naczelnika gminy należy odpowiednie ustawom i przepisom sprawowanie policyi miejscowej (§. 27), o ile pojedyncze czynności tejsze nie są przekazane w drodze ustawy organom rządowym.

Jest on obowiązany zarządzić wszystko, czego wymaga wykonanie policyi miejscowej i postarać się o potrzebne do tego środki pieniężne.

W nagłych wypadkach nieszczęścia, n. p. przy pożarach lub powodziach i t. p. ma naczelnik prawo zarządzić wykonanie robót wszelkiego rodzaju, o ile są niezbędne do usunięcia niebezpieczeństwa chwilowego, i zmusić do tych robót każdego zdolnego do nich członka gminy, a nawet i obcych.

Gdyby środki policyi miejscowej w gminie nie były dostateczne do zabezpieczenia dobra publicznego (jak n. p. w razie epidemii), lub gdyby własne siły gminy nie wystarczały do odwrócenia grożącego niebezpieczeństwa, naczelnik winien zaawiadomić o tem natychmiast polityczną władzę powiatową.

Poruczony zakres działania.

§. 58. Naczelnik załatwia wszystkie sprawy, należące do poruczonego zakresu działania gminy w sposób ustawami przepisany, lub przez władzę wskazany. Jeżeli oznaczenie sposobu wykonania pozostawione jest w całości lub częściowo gminie, naczelnik winien zastosować się w tym względzie do uchwały Rady.

Wszakże w razach nadzwyczaj nagłych, gdzieby uchwała Rady bez szkody lub niebezpieczeństwa poprzednio nie mogła być zasiągnięta, może naczelnik działać według własnego zdania, winien jednak następnie w jak najkrótszym czasie wyjednać sobie zatwierdzenie Rady.

Rząd może polecić załatwianie spraw, należących do poruczonego zakresu działania w całości, lub w części, na swój koszt organom własnym.

Zagrażanie karami.

§. 59. Naczelnik ma wyjątkowo (§. 32) prawo zagrożenia karą pieniężną do 3 zł., lub w razie niemożności uiszczenia tej kary, karą aresztu do 24 godzin, jeżeli tego wymaga wykonanie przepisu tymczasowego policyi miejscowej, nie dopuszczającego zwłoki.

Wykonywanie władzy karnej.

§. 60. O ile w ustawach i przepisach, które dotyczą policyi miejscowej, należącej do zakresu działania gminy (§. 27) wy-

rzeczoną jest sankcya karna, i o ile przekroczenia tych ustaw i przepisów nie podlegają ustawie karnej, służy naczelnikowi gminy wspólnie z dwoma asesorami lub przysiężnymi prawo orzekania kar za takie przekroczenia.

W ten sam sposób mają być także orzekane kary, zagrożone przez Radę gminną (§. 32), lub przez naczelnika gminy (§. 59).

Tylko kary pieniężne, lub w razie niemożności ich uiszczenia, kary aresztu mogą być orzekane.

Orzeczenie kary zapada większością głosów. W nagłych przypadkach może naczelnik sam orzec karę, jednak tylko karę pieniężną.

Wszystkie orzeczenia kar mają być w osobną księgę wpisywane.

Tok instancyi.

§. 61. Od orzeczeń wydanych podług §. 60. odwołać się można do politycznej władzy powiatowej.

Jeżeli orzeczenia tyczą się duchownych uznanych wyznań religijnych, nauczycieli publicznych, urzędników rządowych lub krajowych, zostających w czynnej służbie, członków Sejmu krajowego, albo osób wchodzących bez wyboru do Rady gminnej (§. 16), natenczas winien naczelnik przedłożyć to orzeczenie politycznej władzy powiatowej do poprzedniego zbadania i zatwierdzenia.

Przeznaczenie kar pieniężnych.

§. 62. Kary pieniężne orzeczone podług §§. 60 i 61 wpływają na rzecz ubogich miejscowych, lub funduszu zapomogi w gminie.

Przeszkody urzędowania.

§. 63. Członek Zwierzchności gminnej nie może brać udziału w załatwianiu sprawy, dotyczącej jego własnych interesów prywatnych, lub też interesów jego żony, albo osób z nim w pierwszym lub drugim stopniu spokrewnionych lub spowinowaconych.

Odpowiedzialność.

§. 64. Naczelnik jest za swoje czynności urzędowe odpowiedzialnym gminie. Co do poruczonego zakresu działania jest on odpowiedzialnym także Rządowi.

Obok tej odpowiedzialności naczelnika pozostaje nienaruszoną odpowiedzialność względem gminy innych członków Zwierzchności gminnej i delegatów (§. 53) za zaniedbanie lub nienależyte wykonanie czynności, przez naczelnika im przekazanych.

Pretensye gminy do wynagrodzenia szkód, pochodzące z odpowiedzialności, orzeczonej w tym paragrafie, mają być poszukiwane zwykłą drogą prawa.

Dział V.

O gospodarstwie gminnem i o nakładaniu ciężarów na gminę.

Inwentarz majątku.

§. 65. Wszelka ruchoma i nieruchoma własność, niemniej wszelkie prawa i przywileje gminy i jej zakładów, winny być utrzymywane w ciągłej widoczności za pomocą dokładnego inwentarza.

Inwentarz ten ma być spisany w ciągu pierwszego roku po zaprowadzeniu niniejszej ustawy; każda następna zmiana ma być w nim uwidoczniiona

Każdemu członkowi gminy wolno jest przejrzeć ten inwentarz.

Utrzymywanie majątku zakładowego.

§. 66. Zakładowy majątek i dobro gminy i jej zakładów mają być utrzymywane w całości i w dobrym stanie.

Do podziału zakładowego majątku lub dobra między członków gminy potrzebna jest uchwała Sejmu krajowego.

Użytkowanie z majątku gminnego.

§. 67. Majątek gminy i jej zakładów, dochód przynosić mogący, ma być w ten sposób administrowany, aby przyniósł o ile można największy trwały dochód.

Nadwyżki roczne mają być użyte do pokrycia potrzeb w roku następnym, o ileby zaś na ten cel nie były potrzebne, należy je ulokować pożytecznie i do majątku zakładowego przyłączyć.

Użytkowanie z dobra gminnego.

§. 68. Co do tego, komu i w jakim rozmiarze, służy udział w pożytkach dobra gminnego, trzymać się należy dotychczasowego niezaprzeczonego zwyczaju.

Jeżeli, i o ile nie istnieje taki niezaprzeczony zwyczaj, Rada gminna z uwzględnieniem istniejących specjalnych tytułów prawnych, uchwali postanowienie regulujące to uczestnictwo, przyczem może ustanowić opłatę za użytkowanie z dobra gminnego.

Nadwyżka dochodu z dobra gminnego, pozostająca po zaspokojeniu osób uprawnionych, wpływa do kasy gminnej.

Rok administracyjny.

§. 69. Rok administracyjny gminy zaczyna i kończy się równocześnie z rokiem administracyjnym Państwa.

Budżet i rachunki roczne.

§. 70. Naczelnik gminy winien corocznie ułożyć budżet gminy i zakładów gminnych na następny rok administracyjny.

Rada ma ten budżet uchwalić najpóźniej na miesiąc przed rozpoczęciem roku.

Rachunki z przychodów i wydatków gminy i zakładów gminnych winien naczelnik najpóźniej we dwa miesiące po upływie roku administracyjnego przedłożyć Radzie do rozpoznania i załatwienia.

Tak budżet jako i rachunki roczne, zanim Radzie do rozpoznania przedstawione zostaną, winny być poprzednio najmniej przez dwa tygodnie złożone do przejrzania przez członków gminy, tych zaś spostrzeżenia będą przy rozpoznaniu wzięte pod rozwagę.

Gdyby Rada gminna nie wstawiła w swój budżet należności, które gmina uiścić jest obowiązana bądź na mocy ustawy, bądź na mocy wyroku lub dokumentu, mającego wedle ustaw moc egzekucyjną, ma Rada powiatowa prawo i obowiązek wstawić te należności w budżet gminy i nałożyć na ich pokrycie dodatki do podatków. (Ustawa z 17. czerwca 1874 dz. u. k.r. Nr. 52).

§. 71. Przy zawiadywaniu majątkiem należy trzymać się ściśle uchwalonego budżetu. Na wydatki, które odłożyć się nie dadzą, a w dotyczącej rubryce budżetu nie znajdują całkowicie lub w części pokrycia, potrzebne jest przyzwolenie Rady.

W razach bardzo nagłych, w których poprzednie przyzwolenie bez wielkiej szkody i bez niebezpieczeństwa nie może być uzyskane, może naczelnik gminy opędzić potrzebny wydatek, winien jednak pod własną odpowiedzialnością wyjednać sobie w przeciągu ośmiu dni zatwierdzenie Rady.

Pokrywanie wydatków.

1. Z dochodów.

§. 72. Wydatki na cele gminne mają być przedewszystkiem pokrywane z dochodów gminy.

Z majątku osobnego.

§. 73. Jeżeli na pokrycie pewnych wydatków przeznaczony jest osobny majątek, należy przedewszystkiem dochody z tego majątku na ten cel obracać.

Przeznaczenie tych dochodów nie może być zmienionem.

W gminach złożonych z kilku osad.

§. 74. W gminach złożonych z dwóch lub więcej osad albo miejscowości, wydatki przypadające na taką osadę lub miejscowość, która posiada własność swoją odrębną, opędzane będą dochodami z odrębnej własności, do niej należącej, nadwyżka zaś z tych dochodów pozostaje jej wyłączną własnością.

Przepisy te nie mogą jednak naruszać praw, opartych na specjalnych tytułach.

Wydatki połączone z posiadaniem dobra gminnego.

§. 75. Podatki i inne opłaty, tudzież koszta dozoru i uprawy, z posiadaniem i używaniem dobra gminnego połączone, o ile do ich pokrycia dochody, z dobra gminnego do kasy gminnej wpływające (§. 68), nie wystarczają, mają być ponoszone przez uczestniczących w pożytkach z dobra gminnego, a to w miarę uczestnictwa.

Wydatki odrębne.

§. 76. Wydatki dotyczące tylko interesu pojedynczych miejscowości, części gminy, klas mieszkańców lub pojedynczych posiadaczy gruntu, domu, mają być ponoszone przez same tylko strony interesowane, o ile nie istnieją inne urządzenia obowiązujące.

2. Prestacje.

§. 77. O ile dochody w §. 72 oznaczone nie wystarczają do pokrycia wydatków na cele gminne, może Rada nakładać:

- a) dodatki do podatków bezpośrednich, lub do podatku konsumcyjnego;
- b) inne opłaty, nie należące do kategorii dodatków do podatków;
- c) usługi i roboty na potrzeby gminy.

a) Dodatki do podatków.

§. 78. Dodatki do podatków bezpośrednich mają być zazwyczaj na wszystkie w gminie przypisane podatki bezpośrednie, i to na wszystkie równo (podług tej samej stopy procentowej) rozkładane.

Dodatki te mają być rozkładane równo w całym obrębie gminy.

Wyjątki od tych przepisów objęte są w §§. 83, 84 i 85.

§. 79. Dodatkiem do podatku konsumcyjnego można obciążać tylko konsumpcję w obrębie gminy; nie można nim obciążać produkcji i obrotu handlowego.

§. 80. Do nałożenia dodatków przenoszących 20% do 50% podatków bezpośrednich, lub podatku konsumcyjnego, potrzebne jest przyzwolenie Rady powiatowej.

Przyzwolenie to potrzebnem jest nawet do nałożenia dodatków, przenoszących 5% podatków bezpośrednich, jeżeli tego wymaga jeden z członków należących do Rady gminnej podług §. 16. (radny bez wyboru). Żądanie to musi jednak być wniesione do Rady gminnej na tem posiedzeniu, na którym dodatek uchwalony został, lub do Zwierzchności gminy, najpóźniej w ciągu 8 dni po tem posiedzeniu.

Dodatki do podatków bezpośrednich albo do podatku konsumcyjnego, przenoszące 50%—100%, dozwolone być mogą przez Wydział krajowy za zgodą politycznej władzy krajowej, jednakże najdłużej tylko na okres 5 lat. Gdyby porozumienie między temi dwiema władzami do najbliższej sesji sejmowej nie nastąpiło, sprawa winna być przedłożoną do uchwały Sejmu krajowego.

Dodatki na dłuższy okres, aniżeli 5 lat, lub dodatki przenoszące 100% podatków bezpośrednich albo podatku konsumcyjnego, nakładane być mogą tylko na podstawie uchwały sejmowej i za Najwyższem zezwoleniem. (Ustawa z 18. marca 1888 dz. u. kr. Nr. 36.).

b) Inne opłaty.

§. 81. Do zaprowadzenia opłat nie należących do kategorii dodatków do podatków bezpośrednich, lub do podatku konsumcyjnego, jakoteż do podwyższenia istniejących już opłat tego rodzaju, potrzebna jest ustawa krajowa.

Zezwolenie dalszego poboru tego rodzaju opłat po zgaśnięciu mocy obowiązującej ustawy, którą zaprowadzone zostały, udzielone być może przez Wydział krajowy za zgodą z polityczną władzą krajową, jednakże zawsze nie w wyższym wymiarze i nie na dłuższy okres czasu, jak dotyczącą ustawą dotąd dozwolone były. Odmowa na prośby tego rodzaju może nastąpić tylko za uchwałą Sejmu krajowego.

Pobór taks gminnych za pojedyncze przez Reprezentację gminną w zakresie jej kompetencji udzielane uprawnienia, tudzież za używanie zakładów gminnych i za inne w interesie stron przez organa gminne podejmowane czynności urzędowe, dozwolony być może przez Wydział krajowy za zgodą z polityczną władzą krajową, jednak bez naruszenia już dawniej dla poszczególnych poborów tego rodzaju istniejących postanowień prawnych. (Ustawa z 18. marca 1888 dz. u. kr. Nr. 36.).

c) Posługi i roboty.

§. 82. Za uchwałą Rady mogą być wymagane posługi i roboty, tak ciągle, jak ręczne.

Rada winna corocznie na rok administracyjny następujący ustanowić cenę dziennych posług i robót.

Posługi i roboty będą wymagane kolejno. Wyjąwszy nagle wypadki, wskazane w §. 57., wolno jest każdemu, wymagane od niego posługi lub roboty albo osobiście, albo przez zdolnego zastępcę wykonać, albo też wykupić się od nich, składając do kasy gminnej ich wartość obliczoną podług cen przez Radę ustanowionych.

Wyjątki.

§. 83. Do opłacenia dodatków do podatków bezpośrednich, niemniej do posług i robót, nie mogą być pociągani:

- a) urzędnicy i słudzy c. k. Dworu, państwa, kraju, gminy, zakładów krajowych i gminnych, nauczyciele publiczni, wojskowi, jakoteż wdowy i sieroty tych osób, co do ich płac służbowych i pochodzących ze stosunku służbowego pensyi, prowizyi, zapomóg i innych poborów;
- b) pasterze dusz co do ich kongruy.

§. 84. W gminie złożonej z dwóch lub więcej osad albo miejscowości, prestacye na odrębne potrzeby jednej z tych osad mają być rozkładane tylko na obowiązanych w tej osadzie.

Na pokrycie wspólnych wydatków takiej gminy, dodatki do podatków bezpośrednich o tyle tylko rozkładane być mogą na osadę lub miejscowość, mającą swą odrębną własność, o ile dochód z tejże nie pokryje przypadającej na taką osadę lub miejscowość części wspomnianych wydatków.

Przepisy te nie mogą jednak naruszać praw, opartych na specjalnych tytułach.

§. 85. Do rozkładu dodatków na podatki bezpośrednie podług rozmaitej stopy procentowej potrzebne jest przyzwolenie Rady powiatowej, jeżeli nie zachodzi przypadek w §. 84 wskazany.

Ogłoszenie uchwał, dotyczących prestacyi.

§. 86. Uchwała Rady, dotycząca prestacyi, musi być w gminie ogłoszona.

Jeżeli taka uchwała potrzebuje wyższego zatwierdzenia, wolno natenczas każdemu członkowi gminy wnieść względem niej w ciągu ośmiu dni uwagi, które przy zasięgnięciu wyższego zatwierdzenia przedłożone być mają.

Pobór dodatków.

§. 87. Dodatki do podatków mają być pobierane przez te same organa i ściągane za pomocą tych samych środków, co podatki.

Inne należitości pieniężne, mające się uiszczać na cele gminne na podstawie ustawy lub prawomocnej uchwały Rady gminnej, niemniej kary pieniężne, orzeczone podług niniejszej ustawy, pobiera naczelnik gminy przez swoje organa, a w razie nieuiszczenia ściąga je w drodze egzekucyi na ruchomości w taki sam sposób, jak zaległości podatkowe.

Jeżeli obowiązany, nie wykupiwszy się od posługi lub roboty, wzbrania się ją wykonać, naczelnik poleci wykonanie rzeczonych posługi lub roboty trzeciej osobie na koszt obowiązanego i ściągnie ten koszt w sposób przepisany dla ściągania innych należitości pieniężnych.

W nagłych wypadkach wskazanych w §. 57. mogą obowiązani wprost być zmuszeni do wypełnienia posług albo robót.

Konkurencyje.

§. 88. Konkurencyja do budowli kościelnych, parafialnych i szkolnych, tudzież do budowy dróg, jest przedmiotem osobnych ustaw.

Konkurencyje do pewnych potrzeb, oparte na specjalnych tytułach prawnych, pozostają w swej mocy.

Dział VI.

O zawiadywaniu specjalnemi sprawami ludności chrześcijańskiej i izraelickiej.

Prawa ludności chrześcijańskiej i izraelickiej.

§. 89. W gminach, składających się z ludności chrześcijańskiej i izraelickiej, pozostaje tak chrześcijańska jak i izraelicka ludność przy własności, posiadaniu i używaniu zakładów i funduszów, przeznaczonych wyłącznie na swoje własne cele religijne, naukowe i dobroczynne i opędza z własnych zasobów wydatki na takie zakłady i inne cele religijne, naukowe i dobroczynne, w których wyłączny udział tylko jej samej przysługuje.

O ile jednak te wydatki dotychczas opędzane były z ogólnych dochodów gminy, powinny one i nadal z tychże dochodów być opędzane.

Zawiadywanie specjalnymi sprawami ludności chrześcijańskiej.

§. 90. Specyalne sprawy ludności chrześcijańskiej (§. 91), o ile zawiadywanie niemi podług ustaw należy do Reprezentacyi gminnej, zawiadywane będą przez tę Reprezentacyę podług przepisów ustawy gminnej z tem jednak ograniczeniem, że izraeliccy członkowie Reprezentacyi (Rady i Zwierzchności) gminnej w głosowaniu nad temi sprawami i w załatwianiu tych spraw w ogólności udziału mieć nie będą.

Gdyby jednakże chrześcijańscy członkowie Rady gminnej nie stanowili przynajmniej połowy wszystkich jej członków, wybierają chrześcijańcy wyborcy gminy w sposób ordynacyą wyborczą oznaczony dla załatwiania spraw ludności chrześcijańskiej tylu chrześcijan, ilu będzie potrzeba dla uzupełnienia tej połowy.

Do ważności uchwał w sprawach chrześcijańskiej ludności potrzebna jest obecność więcej niż połowy chrześcijańskich członków Rady i bezwzględna większość głosów członków obecnych.

Jeżeli naczelnikiem gminy jest niechrześcijanin, wybierze chrześcijańska część Rady gminnej, a wedle potrzeby uzupełniona, ze swego grona przewodniczącego, któremu przysługiwać będą co do załatwiania specjalnych spraw ludności chrześcijańskiej te same prawa i obowiązki, które na mocy ustawy przysługują naczelnikowi gminy. (Ustawa z 19. listopada 1868 dz. u. kr. Nr. 30).

§. 91. Do specjalnych spraw ludności chrześcijańskiej należą:

- a) sprawy kościołów i innych miejsc religijnych, sprawy obrzędowe; wykonywanie prawa patronatu; prezentowanie lub mianowanie pasterzy dusz, nauczycieli religii i sług kościelnych;
- b) sprawy zakładów, fundacyj, stypendyów i innych funduszów, przeznaczonych dla chrześcijan, lub na cele, w których tylko chrześcijanie udział mają;
- c) sprawy majątku, stanowiącego wyłączną własność ludności chrześcijańskiej, lub przeznaczonego wyłącznie dla tej ludności, lub też zostającego w jej wyłącznem używaniu.

Zawiadywanie specjalnemi sprawami ludności izraelskiej.

§. 92. Zawiadywanie specjalnemi sprawami ludności izraelskiej pozostaje przy dotychczasowej zwierzchności religijnej tej ludności.

Do tych spraw należą:

a) sprawy bożnic, cmentarzy, sprawy obrzędowe, mianowanie rabinów, kaznodziei, nauczycieli religii i sług obrzędowych;

b) sprawy zakładów, fundacyj, stypendyów i innych funduszków, przeznaczonych dla izraelitów, lub na cele, w których tylko izraelici udział mają;

c) sprawy majątku, stanowiącego wyłączną własność ludności izraelskiej, lub przeznaczonego wyłącznie dla tej ludności, lub też zostającego w jej wyłącznym używaniu.

Prawo Reprezentacji gminy.

§. 93. Prawo Reprezentacji gminy do nadzoru, o ile takowe służy jej w ogóle na mocy ustaw, pozostaje nienaruszonym także względem przedmiotów w §§. 91. i 92. wymienionych.

§. 94. Nakładanie dodatków do podatków, jakoteż innych prestacyj (§. 77) na członków gminy, na cele w §§. 91. i 92. wskazane, nastąpić może tylko za przyzwoleniem Rady gminnej, o ile ustawy specjalne nie stanowią inaczej.

Jeżeli jednak w Radzie gminnej niema $\frac{2}{3}$ chrześcijan, nakładanie dodatków do podatków i innych prestacyj na chrześcijańskich członków gminy na cele w §. 91. wskazane, nastąpić może za przyzwoleniem Wydziału powiatowego.

Przeciw uchwałom w tej mierze, tak Rady gminnej jak i Wydziału powiatowego, służą te same środki prawne, co i przeciw innym uchwałom tych władz. (Ustawa z 19. listopada 1868 d. z. u. k. r. Nr. 30.)

Dział VII.

O łączeniu gmin dla wspólnego zawiadywania sprawami.

Dobrowolne łączenie.

§. 95. Gminom należącym do tego samego powiatu politycznego, wolno jest łączyć się z innymi gminami, lub też i z obszarami dworskimi, dla wspólnego zawiadywania wszystkiemi,

albo tylko niektórymi sprawami tak własnego (§. 27), jako też poruczonego (§. 28) zakresu działania.

Umowa co do sposobu wspólnego zawiadywania sprawami potrzebuje zatwierdzenia politycznej władzy krajowej, która to zatwierdzenie udziela w porozumieniu z Radą powiatową.

Konieczne połączenie.

§. 96. Gminy nie posiadające środków do wypełniania obowiązków, wypływających z poruczonego zakresu działania (§. 28), mają być w tym celu na tak długo, jak długo ten stan trwa, drogą ustawy krajowej połączone z innymi gminami tego samego politycznego powiatu.

Sposób wspólnego zawiadywania sprawami będzie ustawą krajową oznaczony.

Jeżeli co do rozkładu dotyczących kosztów nie przyjdzie między połączonymi stronami do porozumienia, rostrzyga Rada powiatowa.

§. 97. Jeżeli gminy łączą się z innymi gminami lub z obszarami dworskimi dla wspólnych zakładów w specjalnych celach ich zakresu działania, wolno jest interesowanym stronom ustanowić organa, potrzebne do zawiadywania tymi zakładami, i oznaczyć zakres działania tych organów.

Gdyby strony interesowane nie mogły pogodzić się w tej mierze, Wydział powiatowy wyda stosowne rozporządzenie.

Przepisy tej ustawy, odnoszące się do zakładów gminnych, tyczą się także takich wspólnych zakładów.

Dział VIII.

O nadzorze nad gminami.

§. 98. Rada powiatowa, a w jej zastępstwie Wydział powiatowy czuwa nad tem, aby zakładowy majątek i zakładowe dobro gmin i zakładów gminnych nie zostały uszczuplone.

Wydział powiatowy winien również czuwać nad tem, aby grzywny nakładane przez władze sądowe, polityczne i Zwierzchności gminne, które według obowiązujących przepisów wpływają na rzecz ubogich miejscowych, lub funduszu zapomogi (ubogich) w gminie, użyte były na cel przeznaczony i ma tenże

wykonywać w tym celu potrzebną kontrolę, wedle okoliczności, co uzna za stosowne, zarządzić, a mianowicie także żądać, aby kary te wpływały za pośrednictwem Wydziałów powiatowych.

Sejm, a w jego zastępstwie Wydział krajowy, ma najwyższy nadzór nad całością zakładowego majątku i zakładowego dobra gmin i zakładów gminnych.

Wydział krajowy może w tym celu, gdy uzna tego potrzebę, żądać objaśnień i usprawiedliwień od Reprezentacyi gminnej, za pośrednictwem Wydziału powiatowego; wyjątkowo zaś w razach nagłej potrzeby, żądać takich wyjaśnień bezpośrednio, może również i przez delegowanie komisji zarządzać dochodzenia na miejscu.

W wykonaniu tego prawa nadzoru, upoważniony jest Wydział krajowy w razie potrzeby użyć stosownych środków zaradczych. (Ustawa z 15. lutego 1883 dz. u. kr. Nr. 59.)

Zatwierdzenie przez Radę powiatową.

§. 99. Do spraw, w których uchwały Rady gminnej muszą być przedkładane Radzie powiatowej do zatwierdzenia, należą prócz spraw wymienionych w §§. 2, 4, 80, 85 i 95, także następujące:

a) pozbywanie, zamiana, przeistaczanie, zastawianie lub stałe obciążanie rzeczy, należącej do zakładowego majątku, lub dobra gminy, albo jej zakładów;

b) zaciąganie pożyczki lub przyjmowanie zobowiązania, jeżeli kwota pożyczki lub wartości ciężaru, wynikającego z zobowiązania, łącznie z długami już istniejącymi, przewyższa roczne dochody gminy, a względnie zakładów gminnych;

c) nabytki i przedsiębiorstwa, nie należące do zwykłego zarządu, jeżeli dla pokrycia wynikającego stąd wydatku potrzeba zaciągnąć pożyczkę, lub obciążyć gminę rozkładami;

d) wdzierżawienie, lub wynajmowanie na dłuższy czas niż na lat sześć, lub w inny sposób, niż przez publiczną licytację najwięcej ofiarującemu;

e) opuszczanie czynszu najmu lub dzierżawy, w części lub w całości (Ustawa z 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 50.).

§. 100. Uchwały Rady gminnej, do których ważności potrzeba przyzwolenia Sejmu, mają być podawane do Rady powiatowej, która je wraz z swoim zdaniem przez Wydział krajowy Sejmowi przedłoży.

Rekurs do Wydziału powiatowego.

§. 101. Wydział powiatowy rozstrzyga rekursa przeciw uchwałom Rady gminnej we wszystkich sprawach, gminie od Państwa nie poruczonych.

Przeciw dodatkom do podatków rekurs o tyle zanoszonym być może, o ile dodatki te przechodzą wysokość ustawami dozwoloną, lub o ile w granicach tej wysokości nastąpił niestosowny rozkład.

Rekurs ma być wnoszony na ręce naczelnika gminy w nieprzekraczalnym terminie 14 dni, od dnia obwieszczenia uchwały, lub zawiadomienia o niej.

O władzy dyscyplinarnej nad Zwierzchnością gminy i o nadzorze władz wyższych nad urzędnikami gmin wiejskich.

§. 102. W sprawach własnego zakresu działania może Wydział powiatowy członkom Zwierzchności gminnej dawać napomnienia i wkładać na nich kary pieniężne do wysokości 20 zł. w. a. Kary te wpływają do kasy Rady powiatowej.

W razie cięższego przekroczenia lub ciąglego zaniedbywania obowiązków, może członek Zwierzchności gminnej na wniosek Wydziału powiatowego być zawieszonym w urzędowaniu przez polityczną władzę powiatową.

W razie niezgodności tych władz orzeka polityczna władza krajowa za zgodą Wydziału krajowego.

Po przeprowadzonym dochodzeniu może polityczna władza krajowa za zgodą Wydziału krajowego złożyć z urzędu członka Zwierzchności gminnej, a nawet na przeciąg czasu, nieprzekraczający lat trzech, uznać go za niezdolnego do piastowania tej posady.

Członek Zwierzchności gminnej za winnego uznany, ponosi kosztą dochodzenia

Władza dyscyplinarna, służąca Wydziałowi powiatowemu, trwa jeszcze przez lat trzy po zgaśnięciu mandatu członka Zwierzchności gminnej w tym celu, aby go znaglić do zdania urzędu i złożenia rachunków z czasu urzędowania swego.

Jeśliby z dochodzenia przeprowadzonego przez Wydział

powiatowy lub polityczną władzę powiatową okazało się, że urzędnik, pisarz lub inny tej kategorii funkcyonaryusz gminy wiejskiej nieprawidłowem postępowaniem w urzędzie staje się powodem do przekroczenia lub zaniedbania obowiązków przez członków Zwierzchności gminnej lub Radę gminną, albo że urząd swój sprawuje w ogólności w sposób dla gminy szkodliwy i jeżeli naczelnik gminy a względnie Rada gminna wzbrania się usunąć go od urzędowania mimo zawezwania Wydziału powiatowego, natenczas może usunąć go c. k. polityczna władza powiatowa na wniosek Wydziału powiatowego.

W razie niezgodności tych władz, w razie odwołania się od orzeczenia politycznej władzy powiatowej, lub gdyby przewinienie urzędnika, pisarza lub innego tej kategorii funkcyonaryusza gminy wiejskiej sprawdzone zostało przez dochodzenie przeprowadzone bezpośrednio z ramienia Wydziału krajowego, orzeka w tej mierze ostatecznie polityczna władza krajowa na wniosek lub za zgodą Wydziału krajowego.

Urzędnik, pisarz lub inny tej kategorii funkcyonaryusz gminy wiejskiej, oddalony na mocy powyższego postanowienia, może być na wniosek Wydziału powiatowego a względnie krajowego uznany za niezdolnego do piastowania posady urzędnika, pisarza lub innego tej kategorii funkcyonaryusza gminy wiejskiej w innych gminach kraju, aż do trzechletniego czasu. W tej samej zaś gminie, w której ze służby usunięty został, może powtórnie być przyjęty do służby jedynie za zezwoleniem politycznej władzy powiatowej, na wniosek Wydziału powiatowego, a względnie władzy politycznej krajowej, na wniosek lub za zgodą Wydziału krajowego. (Ustawa z 6. grudnia 1883 dz. u. kr. Nr. 76).

Mianowanie zastępcy dla gminy.

§. 103. Jeżeli w sprawie prywatnej spornej między gminą a pewną klasą członków gminy, lub pojedynczymi jej członkami, Rada gminna ze względu na prywatny interes radnych nie byłaby bezstronna, Wydział powiatowy starać się będzie sprowadzić dobrowolną ugode, gdyby zaś ta do skutku nie przyszła, przeznaczy dla gminy zastępcę do przeprowadzenia sprawy drogą prawa.

Prawo rządu do nadzoru i do wstrzymania uchwał.

§. 104. Rządowi służy prawo nadzoru nad gminami w tym kierunku, aby takowe swego zakresu działania nie przekraczały i nie działały wbrew ustawom.

To prawo nadzoru wykonywa polityczna władza powiatowa.

W tym celu może ona żądać udzielenia sobie uchwał Rady gminnej i potrzebnych wyjaśnień.

Przełożony władzy politycznej lub jego delegowany ma także prawo być obecnym na posiedzeniach Rady gminnej, może jednak zabierać głos tylko wtenczas, gdyby Rada zamierzała naruszyć ustawy, lub przekroczyć swój zakres działania.

§. 105. Polityczna władza powiatowa ma prawo i obowiązek, zakazać wykonanie uchwały, powziętej przez Radę gminną, jeżeli ta uchwała przekracza zakres działania Rady, lub sprzeciwia się ustawom. Przeciw takiemu zakazowi służy rekurs do politycznej władzy krajowej.

Jeżeli sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, winna polityczna władza powiatowa o wydanym zakazie zawiadomić równocześnie Wydział powiatowy.

§. 106. Polityczna władza powiatowa ma także rozstrzygać zażalenia przeciw rozporządzeniom Zwierzchności gminnej, naruszającym lub mylnie zastosowującym ustawy, o ile te rozporządzenia nie są oparte na takich uchwałach Rady gminnej, względem których rozstrzygnięcie rekursów należy do Wydziału powiatowego (§. 101).

W sprawach poruczonego zakresu działania rekurs w każdym razie ma być wnoszony do politycznej władzy powiatowej.

Środki zaradcze na koszt gminy.

§. 107. Jeżeli Rada gminna zaniedbuje albo wzbrania się dopełnić obowiązków, w moc ustaw na gminie ciężących, polityczna władza powiatowa ma na koszt i stratę gminy zarządzić środki zaradcze.

Jeżeli sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, a nie zachodzi przypadek nagłego niebezpieczeństwa, polityczna władza powiatowa winna przed zarządzeniem środków zaradczych porozumieć się z Wydziałem powiatowym.

§. 108. Polityczna władza powiatowa ma prawo nałożyć

na naczelnika gminy, przekraczającego lub zaniedbującego swoje obowiązki w sprawach poruczonego zakresu działania, karę aż do 20 zł. Kara ta wpływa do kasy Rady powiatowej. (Ustawa z 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 49).

Jeżeli uchybienie obowiązków jest tego rodzaju, że sprawowanie czynności poruczonego zakresu działania nie może być dłużej zostawione naczelnikowi gminy bez narażenia dobra publicznego, i jeżeli Rada gminna na wezwanie temu nie zaradzi, może natenczas polityczna władza powiatowa na czas trwania tego stanu ustanowić na koszt gminy inny organ do sprawowania rzeczonych czynności. Tak w tym razie, jak i w razach wskazanych w §. 107. należy postępować z wszelką możliwą oszczędnością tak, aby gmina więcej nad konieczną potrzebę obciążoną nie była.

Rozwiązanie Reprezentacyi gminnej.

§. 109. Namiestnik może rozwiązać Reprezentacyę gminną. Gminie służy rekurs do właściwego Ministerstwa. Rekurs ten nie ma mocy wstrzymującej.

Najdalej w sześć tygodni po rozwiązaniu winien być rozpisany nowy wybór.

Namiestnictwo, w porozumieniu się z Wydziałem powiatowym, zarządzi, co potrzeba, dla tymczasowego załatwiania spraw aż do wprowadzenia nowej Reprezentacyi gminnej.

Ordynacya wyboreza dla gmin

w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 19.

Dział I.

O wyborach członków Rady gminnej.

ROZDZIAŁ I.

O prawie wybierania i obieralności.

§. 1. Prawo wybierania mają:

1. Członkowie gminy, opłacający w niej przynajmniej od roku podatek bezpośredni ze swej realności, od przedsiębiorstwa zarobkowego albo od dochodu, jeżeli są obywatelami państwa austriackiego.

2. Z pomiędzy przynależnych do gminy bez względu na opłatę podatków:

- a) obywatele miejscy;
- b) pasterze dusz i inni duchowni świeccy wyznań chrześcijańskich i przełożeni klasztorów;
- c) rabini, kaznodzieje starozakonni;
- d) urzędnicy c. k. Dworu, państwa, kraju, zakładów i funduszów publicznych;
- e) oficerowie i strony wojskowe z tytułem oficerskim, jeśli są przeniesieni na stan stałego spoczynku, lub wzięli dymisyę z zastrzeżeniem charakteru wojskowego;
- f) strony wojskowe bez tytułu oficerskiego, czy to w służbie zostające, czy pensjonowane, o ile tak pierwsi jak drudzy nie należą do pewnego oddziału wojska;
- g) adwokaci, notaryusze, doktorowie fakultetów, którzy otrzymali stopień akademicki na jednym z uniwersytetów austriackich, magistrowie chirurgii i farmacyi;

h) przełożeni, profesorowie i nauczyciele znajdujących się w gminie szkół i innych publicznych zakładów naukowych.

3. W miastach, obywatele honorowi.

4. Państwo, kraj, korporacje, stowarzyszenia, spółki, zakłady i fundusze, jeśli opłacają w gminie przynajmniej od roku jeden z podatków w punkcie 1. wymienionych.

Dodatek do §. 1. Prawo wybierania do Rad gminnych mają z pomiędzy przynależnych do gminy bez względu na opłatę podatków oprócz osób, w ustępie 2. §. 1. ordynacji wyborczej dla gmin z 12. sierpnia 1866 Nr. 19 dz. u. kr. wymienionych, także:

- a) technicy, którzy studia swoje w jednej z wyższych szkół technicznych austriackich ukończyli i tamże egzamin dyplomowy lub egzamina państwowe z dobrym skutkiem złożyli;
- b) kandydaci notaryalni, którzy posiadają wszystkie warunki do uzyskania posady notaryalnej ustawą przepisane. (Ustawa z 30. stycznia 1890 dz. u. kr. Nr. 21).

Wyjątki co do wojskowych.

§. 2. Wyłączeni od prawa wybierania są zostający w służbie:

a) oficerowie i strony wojskowe, z tytułem oficerskim, o ile nie należą do członków gminy, wspomnianych w §. 16. ust. gminnej;

b) wojskowi należący do szeregowców i strony wojskowe niższych stopni, z wyjątkiem jednak rezerwistów nie powołanych.

Wykluczenie wskutek czynów karygodnych.

§. 3. Dopóki ustawą karną postanowionem nie będzie, czyli i na jak długo orzeczoną ma być utrata prawa wybierania i obieralności, zostaje wykluczonym od prawa wybierania:

- a) kto został uznany winnym zbrodni;
- b) kto z powodu zbrodni został pociągniętym do śledztwa, dopóki śledztwo trwa;
- c) kto został uznany winnym przestępstwa kradzieży, oszustwa, przeniwierzenia lub udziału w jednym z tych przestępstw (§§. 460, 461, 464 ust. kar.).

Wykonanie prawa wybierania.

§. 4. Uprawnieni do wybierania głosują osobiście.

Wyjątki od tego pravidła są następujące:

1. Za osoby nie mające własnowolności głosują ich prawni zastępcy.

2. Za żonę żyjącą z mężem głosuje mąż, za inne niewiasty ich pełnomocnicy.

3. Oficerowie i strony wojskowe z tytułem oficerskim, jeśli należą do członków gminy, w §. 16. ust. gm. wspomnianych, mogą, dopóki w służbie zostają, głosować tylko przez pełnomocników.

4. Osoby nieobecne w gminie z powodu poruczonych im gminnych lub innych publicznych spraw, mogą głosować przez pełnomocników.

5. Posiadacze realności lub przedsiębiorstwa zarobkowego mogą, jeśli są w innej gminie osiedleni, upoważnić do głosowania w ich imieniu ustanowionego przez nich rządcę lub zarządownicę.

§. 5. Państwo, kraj, zakłady i fundusze publiczne głosują przez osoby, które dotycząca władza administracyjna do tego upoważni.

§. 6. Za korporacje, stowarzyszenia i spółki głosują ich prawni zastępcy, albo mianowani przez nie pełnomocnicy.

§. 7. Współposiadacze opodatkowanej realności mają wszyscy razem tylko jeden głos, i umocowują do głosowania jednego z pośród siebie, lub inną osobę.

Jeżeli współposiadaczami są małżonkowie z sobą żyjący, prawo wybierania wykonuje mąż.

Warunki zastępstwa.

§. 8. Zastępcą ani pełnomocnikiem być nie może, kto nie jest obywatelem państwa austriackiego, lub nie używa własnowolności, albo też jest wyjętym lub wykluczonym od prawa wybierania (§§. 2. i 3.).

Pełnomocnik może jednego tylko zastępować uprawnionego i winien wykazać się pełnomocnictwem.

Obieralność.

§. 9. Każdy członek gminy, z wyjątkiem niewiast, może być obrany członkiem Rady gminnej lub zastępcą członka: jeśli

ma prawo wybierania, 24 rok życia ukończył i używa własności.

Wyjątki.

§. 10. Nie mogą być obranymi:

1. Urzędnicy przełożonych władz politycznych i urzędujących w gminie rządowych władz policyjnych.

2. Urzędnicy i słudzy gminy i zakładów gminnych, dopóki w służbie zostają, a po wystąpieniu ze służby, dopóki nie zostaną załatwione rachunki, przez nich wskutek stosunku służbowego zdawane.

3. Ubodzy, pobierający wsparcie z funduszków publicznych, czeladź służebna, osoby, które jako żyjące z dziennego zarobku, lub jako pomocnicy przy rzemiosłach, nie mają samoistnego utrzymania.

Wykluczenie w skutek czynów karygodnych.

§. 11. Oprócz osób oznaczonych w §. 3., wykluczone są także od obieralności osoby:

a) uznane winnymi przekroczenia, popełnionego z chciwości lub przeciw obyczajności publicznej;

b) uznane winnymi przestępstwa, popełnionego z chciwości, lub wskazanego w §§. 501, 504, 511, 512 i 516 ust. kar. przestępstwa przeciw obyczajności publicznej;

c) do których majątku ogłoszono konkurs, lub względem których majątku zarządzono postępowanie ugodne, dopóki trwa postępowanie konkursowe lub ugodne, a po ukończeniu takiego postępowania, jeśli dłużnik został uznany winnym przekroczenia podług §. 486. ust. kar.;

d) złożone z urzędu lub oddalone ze służby publicznej, za przekroczenie dyscyplinarne, popełnione z chciwości.

ROZDZIAŁ II.

O przygotowaniu do wyborów.

Spis wyborców.

§. 12. Przed wyborami do Rady gminnej ma naczelnik gminy ułożyć spis członków gminy, uprawnionych do głosowania.

Na czele tego spisu umieszczeni być mają obywatele honorowi; dalej ci do gminy przynależni, którzy według §. 14. należą do pierwszego koła wyborczego; następnie członkowie gminy (§. 1. pod 1., 2. i 4.), którzy opłacają w gminie podatek bezpośredni, a to w takim porządku, w jakim następują po sobie opłacane przez nich kwoty podatkowe, podług ich wysokości, poczynając od najwyższej; nakoniec owi do gminy przynależni, a według §. 1. pod 2. do głosowania uprawnieni, którzy żadnego w gminie podatku nie opłacają, i do pierwszego koła wyborczego nie należą.

Obok nazwiska każdego uprawnionego, ma być wyrażona przypisana jemu w gminie roczna należność podatkowa.

Jeśli kilku uprawnionych równe kwoty podatkowe opłaca, starszy wiekiem ma poprzedzać młodszego. Na końcu spisu mają być zebrane w jedną sumę kwoty podatkowe, przez wszystkich uprawnionych opłacane.

Koła wyborcze.

§. 13. Na podstawie spisu wyborców będą tworzone koła wyborców.

W gminach, w których liczba wyborców nie przenosi 50, będą utworzone dwa, we wszystkich innych gminach trzy koła wyborcze.

W tym celu suma kwot podatkowych, wykazana w spisie, będzie w pierwszym razie na dwie, w drugim razie na trzy równe części podzielona.

Jeśli są tylko dwa koła wyborcze, ci do głosowania uprawnieni członkowie gminy, którzy według porządku, w jakim są spisani, opłacają pierwszą połowę sumy kwot podatkowych, należą do pierwszego, wszyscy inni do drugiego koła wyborczego.

Jeśli są trzy koła wyborcze, natenczas ci wyborcy, którzy według porządku, w jakim są w spisie umieszczeni, opłacają pierwszą część sumy kwot podatkowych, należą do pierwszego, ci, którzy drugą część opłacają, należą do drugiego, nakoniec ci, którzy opłacają część trzecią, należą do trzeciego koła wyborczego.

Jeśli przy tworzeniu kół wyborczych suma kwot podatkowych nie da się należycie podzielić, tak, iż kwota przez jednego z uprawnionych opłacana nie może być całkowicie do jednej z części wliczoną, należy takiego uprawnionego zaliczyć do tego koła wyborczego, na które przypada większa część opłacanej przez niego kwoty.

Zaliczenie uprawnionych bez względu na podatek.

§. 14. Obywatele honorowi i z pomiędzy przynależnych w §. 1. pod 2. wymienionych, duchowni świeccy wyznań chrześcijańskich, przełożeni klasztorów, rabini starozakonni, przełożeni zakładów naukowych i profesorowie, adwokaci, notaryusze, osoby posiadające stopień akademicki, niemniej należący do IX. lub wyższej klasy dyet urzędnicy c. k. Dworu, państwa, krajów, zakładów i funduszków publicznych, oficerowie i strony wojskowe z tytułem oficerskim, należą do pierwszego koła wyborczego.

Inne osoby w §. 1. pod 2. wymienione, będą zaliczone do ostatniego koła wyborczego, jeśli z powodu opłacanej kwoty podatkowej nie należą do jednego z kół wyższych.

Ilość radnych i zastępców, przez każde koło wybrać się mających.

§. 15. Każde koło wyborcze, bez względu na liczbę wyborców w niem głosujących, wybiera, jeśli są dwa koła, połowę, jeśli są trzy koła, trzecią część oznaczonej w §. 14. ustawy gminnej liczby radnych i zastępców. (Ustawa z 19. listopada 1868 dz. u. kr. Nr. 30).

Lista wyboreza. Reklamacye.

§. 16. Naczelnik gminy ułoży dla każdego koła wyborczego osobny wykaz wyborców, do tego koła należących, t. j. listę wyborczą.

Te listy wraz ze spisem wyborców (§. 13.) mają być najpóźniej na cztery tygodnie przed wyborami złożone w miejscu urzędowania Zwierzchności gminnej; każdemu członkowi gminy służy prawo przeglądania takowych; wyłożenie list do przeglądania ma być jednocześnie w gminie obwieszczone, z oznaczeniem ósmiodniowego nieprzekraczalnego terminu do wnoszenia

reklamacyj. Komisya złożona z naczelnika gminy, jako przewodniczącego, i z czterech członków przez Radę z własnego grona obranych, winna w przeciągu trzech dni rozstrzygać reklamacje, przed upływem przepisanego terminu wniesione, i czynić niezwłocznie w listach wyborczych poprawki, przez nią za stosowne uznane. Przeciw odmownej uchwale komisji przysłuża reklamującemu prawo odwołania się do politycznej władzy powiatowej. Odwołanie takie winno być w przeciągu trzech dni od uwiadomienia reklamującego o uchwale odmownej wniesione do komisji, która ma przedłożyć je niezwłocznie politycznej władzy powiatowej. Co do wyborów właśnie w toku będących, rozstrzygnięcie politycznej władzy powiatowej jest stanowcze.

W ostatnim tygodniu przed wyborami żadnej poprawki w listach wyborczych przedsiębrać nie wolno.

Przy pierwszych wyborach po wejściu w życie niniejszej ordynacji, w gminach, nie mających Rady gminnej, komisya składać się będzie z naczelnika gminy i czterech obieralnych członków gminy, których naczelnik powoła.

Obwieszczenie terminu wyborów.

§. 17. Najpóźniej na ośm dni przed wyborami, naczelnik gminy obwieści termin ich rozpoczęcia, z oznaczeniem miejsc, dni i godzin, w których każde koło wyborcze zebrać się winno, niemniej z oznaczeniem liczby radnych i zastępców, przez każde koło wybrać się mających. Równocześnie zawiadomi o tem naczelnik polityczną władzę powiatową.

Czuwanie władzy politycznej.

§. 18. Polityczna władza powiatowa winna czuwać nad tem, ażeby przygotowania do wyborów poczynione były wcześniej tak, aby z upływem peryodu wyborczego nowa Reprezentacja gminna mogła działalność swoją rozpocząć.

ROZDZIAŁ III.

O przedsięwzięciu wyborów.

Komisya wyborcza.

§. 19. Przy wyborach przewodniczy komisya wyborcza, złożona z naczelnika gminy, albo jednego z asesorów lub przy-

siężnych jako prezydującego, i z czterech, do tego przez naczelnika gminy powołanych wyborców, posiadających warunki obieralności.

Polityczna władza powiatowa może do aktu wyboru zesłać delegowanego dla czuwania nad zachowaniem ustawy i utrzymania spokoju i porządku.

Kolej wyborów w kołach.

§. 20. Każde koło wyborcze zgromadza się osobno. Najpierw wybiera trzecie, potem drugie, nakoniec pierwsze koło.

Każdy wyborca może wybierać z całego grona obieralnych członków gminy, bez względu na to, do którego koła należą.

Jawność. Zagajenie wyborów.

§. 21. Wybory odbywają się publicznie.

Przed rozpoczęciem głosowania przewodniczący komisji wyborczej wyłuszczy zgromadzonym wyborcom postanowienia o warunkach obieralności, objęte w §§. 9, 10 i 11 niniejszej ordynacji, objaśni przepisy względem głosowania i obliczania głosów i wezwie wyborców, aby według własnego przekonania, niezawisłe od wszelkich pobocznych względów i tak głosowali, jak tego według ich sumiennego zdania dobro gminy wymaga.

Głosowanie.

§. 22. W każdym kole wyborczem głosują najpierw ci członkowie komisji wyborczej, którzy są uprawnieni do głosowania w tem kole. Potem jeden z członków powołuje do głosowania wyborców według porządku, w jakim są zapisani na liście wyborczej.

Wyborca nieobecny podczas wywołania swego nazwiska, może dopiero po odczytaniu całej listy wyborczej głosować, i ma w tym celu zgłosić się do komisji wyborczej.

Głosowanie ustne lub pisemne.

§. 23. Każdemu wyborcy wolno głosować ustnie lub pisemnie.

Wyborca ustnie głosujący ma wymienić nazwiska osób, które na radnych, i te, które na zastępców wybiera, w liczbie jednak nie przenoszącej liczby radnych i zastępców, których ma wybrać dotyczące koło.

Wyborca, głosujący pisemnie, poda na kartce spisane osobno nazwiska osób, mających według jego życzenia zostać radnymi, a osobno nazwiska osób, mających zostać zastępcami w liczbie odpowiedniej.

Nazwiska, przenoszące liczbę radnych i zastępców, przypadającą na dotyczące koło, nie będą liczone przy obliczaniu głosów.

Zapisywanie głosów.

§. 24. Przy ustnem głosowaniu, trzymający pióro wpisze do listy głosujących natychmiast w obecności wyborcy, obok jego nazwiska, nazwiska przez niego wymienione. Równocześnie będą wymienione przez głosujących nazwiska wpisane do innej listy w ten sposób, iż nazwisko pierwszy raz wymienione będzie do niej wpisane, a za każdym następnym tego nazwiska wymienieniem będzie dodana do niego porządkowa liczba 2, 3, i t. d.

Przy głosowaniu kartkami, trzymający pióro oznaczy w liście głosujących obok nazwiska wyborcy, iż tenże kartkę oddał.

Kartki mają być aż do obliczenia głosów zachowane w naczyniu, do którego je wyborcy składają.

Zamknięcie głosowania. Obliczenie głosów.

§. 25. Po odebraniu głosów od wszystkich obecnych wyborców, którzy do głosującego właśnie koła wyborczego należą, prezydujący w komisji wyborczej ogłosi, iż głosowanie jest ukończone, poczem komisya porówna co do ustnego głosowania, obie prowadzone listy, — co do głosowania kartkami, liczbę oddanych kartek z listą głosujących.

Komisya rozstrzygnie natychmiast wątpliwości, powstałe z dostrzeżonych może pomyłek, i przystąpi do obliczenia głosów.

W celu obliczenia głosów pisemnie podanych, jeden z członków komisji odczytywać będzie nazwiska na kartkach pisane, drugi zaś każde pierwszy raz wymienione nazwisko zapisze,

a za każdym powtórnem tego samego nazwiska wymienieniem doda liczbę 2, 3, i t. d.

Wynikłość obliczenia ma być zapisana na liście głosujących, a prezydujący i członkowie komisji listę podpiszą.

§. 26. W każdym kole wyborczem ci, którzy otrzymali największą ilość głosów na radnych, mają być uznani radnymi, ci zaś, którzy otrzymali największą ilość głosów na zastępców, mają być uznani zastępcami.

Jeżeli przy równej ilości otrzymanych głosów powstaje wątpliwość, kto ma być uznany radnym lub jego zastępcą, rozstrzyga los.

Wstąpienie na opróżnioną posadę.

§. 27. Jeżeli wybrany radny lub zastępca nie posiada warunków obieralności, albo nie przyjmuje wyboru, wstępuje natomiast ten, który w dotyczącem kole wyborczem po wybranych radnych, lub względnie po wybranych zastępcach największą ilość głosów otrzymał.

Takie zastąpienie nie uwalnia jednak nieprzyjmującego wyboru od kary pieniężnej, jeżeli się do niego postanowienie §. 20 ustawy gminnej stosuje.

§. 28. (Zniesiony ustawą z 19. listopada 1868 dz. u. kr. Nr. 30).

Głosy stracone. Obranie zastępcy radnym.

§. 29. Nazwiska wybranych w kole, które już głosowało, mają być w kole głosować mającem przed rozpoczęciem głosowania do wiadomości podane.

Głosy padające na wybranego już w innem kole radnego, również głosy przy głosowaniu na zastępców, padające na obranego już w innem kole zastępcę, nie będą liczone.

Jeżeli wybrany już zastępca zostanie przez następnie głosujące koło obrany radnym, natenczas wstąpi na jego miejsce jako zastępca ten, kto w dotyczącem kole otrzymał największą po nim ilość głosów, danych na zastępców.

Zamknięcie czynności wyborczej. Unieważnienie wyborów.

§. 30. Skoro wybory we wszystkich kołach wyborczych dokonane zostały, komisya odda do przechowania Zwierzchności gminnej listy głosujących wraz z kartkami, jeżeli takowe dawano.

Naczelnik ogłosi w gminie nazwiska wybranych, i przedłoży spis tych nazwisk politycznej władzy powiatowej.

Polityczna władza powiatowa winna wybory, które padły na osoby, nie posiadające warunków obieralności (§§. 9, 10 i 11), w przeciągu 14 dni unieważnić, jako niezgodne z ustawą, zostawiając wolność rekursu do Namiestnictwa.

Zarzuty przeciw postępowaniu przy wyborach.

§. 31. Zarzuty przeciw postępowaniu przy wyborach mają być w przeciągu dni ośmiu po ukłóceniu wyborów wniesione do naczelnika gminy, który w przeciągu dni trzech winien je przedłożyć Namiestnictwu do ostatecznego rozstrzygnięcia.

Jeżeli w przeciągu dni ośmiu nie wniesiono żadnych zarzutów, lub jeżeli wniesione zostały odrzucone jako nieuzasadnione, nowo wybrana Rada gminna przystąpi do wyboru Zwierzchności gminnej.

Dział II.

O wyborze Zwierzchności gminnej.

Wezwanie do wyboru.

§. 32. Na wezwanie najstarszego wiekiem członka nowo wybranej Rady, zbiorą się jej członkowie w oznaczonym dniu i w oznaczonej godzinie, w celu wybrania Zwierzchności gminnej.

Członkowie Rady, którzy się albo wcale nie stawiają, albo przed ukończeniem wyboru oddalają, nie usprawiedliwiwszy dostatecznie swej nieobecności, podlegają karze pieniężnej, którą Rada może aż do wysokości 20 zł. wymierzyć.

Przeciw orzeczeniu tej kary służy odwołanie się do Wydziału powiatowego.

Zasądzone kary wpływają na rzecz ubogich miejscowych, lub funduszu zapomogi w gminie.

Zawiadomienie politycznej władzy powiatowej.

§. 33. Naczelnik politycznej władzy powiatowej ma prawo, dla czuwania nad prawnością postępowania, albo sam być przy wyborach obecnym, albo zesłać swego delegowanego.

Naczelnik gminy winien przeto wcześniej zawiadomić naczelnika tej władzy o dniu i godzinie wyboru.

Przewodniczenie podczas wyboru.

§. 34. Najstarszy wiekiem członek nowowybranej Rady przewodniczy jej podczas wyboru, przy pomocy dwóch członków, których sobie przybierze.

Obieralność i wyjątki.

§. 35. Tylko członek Rady gminnej może być obrany członkiem Zwierzchności gminnej.

Nie może być jednak obranym:

1. kto nie jest w gminie stale zamieszkałym;
2. kto zostaje w czynnej służbie jako urzędnik i sługa c. k. Dworu, państwa, kraju, zakładów lub funduszków publicznych;
3. kto z obranym już członkiem Zwierzchności gminnej jest w pierwszym lub drugim stopniu spokrewnionym lub powinowacym;
4. duchowny jakiegokolwiek wyznania i nauczyciel szkoły miejscowej. (Ustawa z 19. listopada 1868 dz. u. k. r. Nr. 30).

Warunki ważności wyboru. Sposób głosowania.

§. 36. Do ważności wyboru potrzebna jest obecność przynajmniej trzech czwartych części całej ilości członków Rady i bezwzględna większość głosów obecnych.

Rada postanowi, czy głosowanie ma się odbywać ustnie, czy kartkami.

W każdym razie wolno członkowi Rady, nieświadomemu pisma, głosować ustnie.

Przy zapisywaniu i obliczaniu głosów należy zastosować przepisy objęte §§. 24 i 25.

Wybór naczelnika gminy.

§. 37. Najpierw ma być przedsięwzięty wybór naczelnika. Jeżeli przy pierwszym głosowaniu nikt bezwzględnej większości głosów nie otrzyma, nastąpi powtórne głosowanie, a jeżeli przy powtórnem głosowaniu bezwzględna większość nie zostanie osiągnięta, nastąpi wybór między dwoma.

Przy wyborze między dwoma wolno tylko na tych dwóch członków Rady głosować, którzy przy powtórnem głosowaniu otrzymali największą ilość głosów. Przy równości otrzymanych głosów rozstrzyga los, który z nich ma być do wyboru między dwoma przedstawionym. Głos przy trzeciem głosowaniu, dany za członkiem do wyboru nie przedstawionym, jest nieważnym.

W razie równości głosów przy wyborze między dwoma rozstrzyga los.

Wybór asesorów lub przysiężnych.

§. 38. Skoro naczelnik wybranym został, Rada przystąpi do wyboru reszty członków Zwierzchności. Głosowanie na każdego członka Zwierzchności odbywa się osobno w sposób przepisany §. 37.

Wybór nieważny.

§. 39. Jeżeli członkiem Zwierzchności obrany został taki członek Rady, który według §. 35 obranym być nie może, wybór jego jest nieważny, i nowy wybór ma być natychmiast przedsięwzięty.

Wybór zastępcy naczelnika.

§. 40. Po dokonaniem wyborze członków Zwierzchności, Rada niezwłocznie przystąpi do wyboru zastępcy naczelnika gminy z grona asesorów lub przysiężnych, w sposób przepisany §. 37.

Wpisanie do księgi uchwał. Zawiadomienie władz.

§. 41. Rezultat wyboru Zwierzchności gminnej ma być zapisany w księdze uchwał, i tamże podpisami przewodniczącego podczas wyboru, równie jak wszystkich głosujących radnych stwierdzony, a następnie tak politycznej władzy powiatowej, jakoteż Wydziałowi powiatowemu do wiadomości podany.

Wybory uzupełniające.

§. 42. Przepisy objęte §§. 32—39 mają być zastosowane do wyborów, przedsiębranych w ciągu peryodu wyborczego wskutek opróżnienia posady naczelnika lub innego członka Zwierzchności.

W pierwszym wypadku zastępca naczelnika, w drugim naczelnik winien zwołać Radę, i przewodniczyć jej podczas wyboru.

Ustawa o obszarach dworskich

z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 20 obowiązująca
w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem
Krakowskiem,

*zmieniona w §. 1, 2, 3, 4, 8, 9, 11, 14 i 15 ustawą
z 21. marca 1888 dz. u. kr. Nr. 41.*

Obszary dworskie.

§. 1. Posiadłości ziemskie, niegdyś dominikalne, obecnie do związku gminnego nie należące, które już przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 1. listopada 1868, Nr. 25. dz. u. kr., t. j. przed dniem 8. grudnia 1868 istniały jako odrębne posiadłości tabularne, pozostaną i nadal wyłączone ze związku gminnego.

Z posiadłości, które na gruntach niegdyś dominikalnych powstały po wejściu w życie rzeczonej ustawy, pozostaną i nadal wyłączone ze związku gminnego te posiadłości, od których roczna należytość w rządowych podatkach realnych t. j. gruntowym i domowym wynosi co najmniej 25 zł. w. a.

Przy obliczeniu powyższej kwoty dwadzieścia pięć zł. podatków realnych, posiadłości niegdyś dominikalne jednego i tego samego posiadacza, w obrębie jednej miejscowości położone, uważane będą za jedną całość.

Posiadłości wyłączone ze związku gminnego a położone w obrębie jednej i tej samej miejscowości, stanowią jeden obszar dworski.

Wszystkie inne posiadłości na gruntach niegdyś dominikalnych tak istniejące obecnie jak i te, które w przyszłości powstaną, wcielone będą do związku gminy miejscowej.

Posiadłości niegdyś dominikalne położone w obrębie miasta, w każdym razie należą do związku gminy tego miasta.

Wcielenie do gminy.

§. 2. Posiadłość do związku gminnego w myśl §. 1. nie należąca, może na żądanie posiadacza za zgodą gminy po wysłuchaniu zdania reszty posiadaczy posiadłości wchodzących w skład obszaru dworskiego, zostać do związku gminy wcieloną, jeżeli przeciw takiemu żądaniu ani polityczna władza krajowa, ani Wydział krajowy nie zarzuci.

Umowa z gminą.

§. 3. Posiadacz obszaru dworskiego lub części jego, żądający wcielenia, może zawrzeć z gminą umowę względem wymiaru ciężarów i sposobu uiszczania powinności, mających ze związku gminnego przypaść na jego posiadłość.

Do ważności takiej umowy potrzebnem jest zatwierdzenie politycznej władzy krajowej w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 4. Wcielenie do związku gminy w §§. 1. i 2. niniejszej ustawy przewidziane, zarządzi polityczna władza krajowa w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

O powstawaniu nowych posiadłości, które w myśl §. 1. wcielone być mają do gminy, zawiadamiać będzie c. k. Urząd podatkowy polityczną władzę krajową za pośrednictwem politycznej władzy powiatowej.

Po dokonaniu wcielenia do gminy, nabywają posiadacze wcielonych posiadłości prawa i obowiązki członków gminy, nie nabywają jednak przez samo to wcielenie prawa użytkowania z dobra gminnego.

Wyłączenie wcielonej posiadłości.

§. 5. Wyłączenie ze związku gminnego wcielonej do gminy posiadłości niegdyś dominikalnej, może tylko w drodze ustawy krajowej nastąpić.

§. 6. Wierzyciele na posiadłości ziemskiej hipotekę mający, lub te osoby, na które ta posiadłość przejść ma, nie mają żadnego wpływu na rozstrzygnięcie pytania, czy ta posiadłość ma pozostać wyłączoną ze związku gminnego, lub być do niego wcieloną, ani też, czy wcielona do gminy posiadłość ma być z niej wyłączoną.

Zakres działania obszaru.

§. 7. Obszar dworski winien jest wypełniać w swoim obrębie wszelkie obowiązki i powinności gminy.

Wszakże w karczmach i szynkowniach, znajdujących się na parcelach nie graniczących z resztą obszaru dworskiego, sprawowanie policyi miejscowej należy do gminy.

Przełożony.

§. 8. Każdy obszar dworski ma przełożonego dla załatwiania spraw, ustawami obszarom dworskim przydzielonych.

Posiadacz obszaru dworskiego może albo sam objąć urząd przełożonego, albo też zdać ten urząd pod swoją odpowiedzialnością innej osobie.

Współposiadacze równie jak posiadacze części obszaru dworskiego, tworzących odrębne ciała tabularne, mianują przełożonym jednego z pośród siebie, albo inną osobę.

W braku porozumienia mianowany jest przełożonym ten, za kim oświadczy się część współposiadaczy lub posiadaczy częściowych, na którą przypada więcej niż połowa podatków realnych rządowych na obszarze przypisanych. Za osoby nie używające własnowolności, wykonuje prawa powyższe ich zastępca prawny.

§. 9. Można być przełożonym w kilku obszarach dworskich, jeżeli takowe leżą w jednym i tym samym powiecie politycznym.

Jeżeli posiadacz obszaru dworskiego posiada w sąsiedniej miejscowości, należącej do tego samego powiatu politycznego, posiadłość, stanowiącą część innego obszaru dworskiego, wolno mu za uwiadomieniem politycznej władzy powiatowej i Wydziału powiatowego poddać tę posiadłość pod zarząd przełożonego swego obszaru dworskiego. Połączona posiadłość nie będzie uwzględnioną przy mianowaniu przełożonego dla obszaru dworskiego, w którego skład wchodzi. (§. 8. ustęp trzeci).

Warunki osobiste.

§. 10. Przełożonym może być tylko obywatel państwa austriackiego, używający własnowolności, względem którego nie zachodzi żadna z okoliczności wykluczających, w §§. 3 i 11 ordynacyi wyborczej dla gmin wskazanych.

Przełożony winien mieć stałe zamieszkanie w miejscu, wymaganiom urzędowania odpowiedniem.

Mianowanie przez Rząd.

§. 11. Nazwisko i stałe zamieszkanie przełożonego ma być podane do wiadomości politycznej władzy powiatowej i Wydziału powiatowego. Jeżeli przełożony nie posiada warunków według §. 10. wymaganych, polityczna władza powiatowa wezwie posiadacza względnie posiadaczy na obszarze dworskim do mianowania przełożonego powołanych, aby innego przełożonego mianowali, a jeżeli zawezwani, mimo powtórnego napomnienia, takiemu wezwaniu zadość nie uczynią, lub wogóle z jakichkolwiekby powodów nie podadzą nazwiska przełożonego wznaczonym przez władzę terminie, polityczna władza powiatowa zamianuje przełożonego na koszt i stratę posiadaczy.

Przyrzeczenie w miejsce przysięgi.

§. 12. Przełożony winien złożyć w ręce naczelnika politycznej władzy powiatowej przepisane dla naczelnika gminy (§. 23 ust. gmin.) przyrzeczenie w miejsce przysięgi.

Zakres działania przełożonego.

§. 13. W celu załatwienia spraw przydzielonych obszarowi dworskiemu, wstępuje przełożony w zakres działania naczelnika gminy, a co do policyi miejscowej, także w prawa, przysługujące Radzie gminnej według §. 32 ust. gmin.

Prawo karania, przyznane ustawą gminną naczelnikowi gminy, nie przysłuża jednak przełożonemu obszarowi dworskiemu.

Prawo to wykonuje polityczna władza powiatowa.

§. 14. Przełożony zastępuje obszar dworski na zewnątrz we wszystkich sprawach ustawami obszarowi dworskiemu przydzielonych. Wszelako, jeżeli przełożony nie jest posiadaczem całej majątności tabularnej, obszar dworski stanowiącej, nie może bez przyzwolenia wszystkich posiadaczy przyjmować stałych na obszar zobowiązań.

Utrata urzędu.

§. 15. Posiadacz, względnie posiadacze obszaru dworskiego mogą w każdym czasie oddać osobę, która za nich urząd prze-

łożonego sprawuje, winni jednak o tem zawiadomić polityczną władzę powiatową i Wydział powiatowy.

Przełożony traci urząd, jeżeli zaszła lub wiadomą się stała okoliczność, dla której nie mógłby być dopuszczonym do objęcia urzędu, może jednak objąć urząd na nowo po usunięciu przeszkody.

Za ciężkie przekroczenie lub ciągle zaniedbywanie obowiązków, może przełożony być usunięty od urzędowania czasowo przez polityczną władzę powiatową w porozumieniu z Wydziałem powiatowym, na zawsze przez polityczną władzę krajową w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Ponoszenie wydatków.

§. 16. Obszar dworski winien ponosić wszelkie, połączone z obowiązkami jego wydatki, o ile ustawy nie nakładają tych wydatków na inne osoby.

Stali lub czasowi mieszkańcy obszaru dworskiego o tyle tylko mogą być z powodu tych wydatków pociągani do opłat i prestacyj, o ile są do tego obowiązani z prywatnych tytułów prawnych, lub z mocy specjalnych ustaw.

Odpowiedzialność.

§. 17. Obszar dworski jest odpowiedzialnym za wypełnianie obowiązków, ustawami na niego włożonych.

Względem pretensyj do obszaru dworskiego, z tytułu tej odpowiedzialności roszczonych, orzeka polityczna władza powiatowa w porozumieniu z Wydziałem powiatowym, a w drugiej i ostatniej instancji polityczna władza krajowa w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Prawomocne orzeczenia wykonywane będą w drodze administracyjnej.

Użycie środków zaradczych przez władzę rządową.

§. 18. Jeżeli przełożony wzbrania się, lub mimo napomnienia zaniedbuje wypełniać obowiązki, nałożone ustawami na obszar dworski, ma polityczna władza powiatowa na koszt i stratę obszaru dworskiego zarządzić odpowiednie środki zaradcze.

Podleganie władzom.

§. 19. Co do podlegania obszaru dworskiego władzom rządowym i Reprezentacji, czy to powiatowej, czy krajowej, nie-

mniej co do rekursów przeciw jego rozporządzeniom lub orzeczeniom, mają być według analogii zastosowane postanowienia ustawy gminnej.

Art. II. ustawy z 21. marca 1888, dz. u. kr. Nr. 41.

Rozkład wydatków i ciężarów publicznych obszaru dworskiego na posiadłości w obrębie tegoż położone.

W wypadkach, w których obszar dworski składa się z dwu lub większej liczby samoistnych posiadłości, tworzących odrębne ciała tabularne, posiadacze tych samoistnych posiadłości mają ponosić w stosunku do wysokości opłacanych rocznie przez każdego z nich podatków bezpośrednich zarówno właściwe wydatki administracyjne obszaru dworskiego, jakoteż opłaty i prestacje, ciążące na obszarze dworskim z mocy specjalnych ustaw, o ile te ustawy nie postanawiają odmiennego stosunku rozkładu.

Ustawa o Reprezentacji powiatowej

z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21. dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Dział I.

O ustanowieniu Reprezentacji powiatowej.

W ogólności.

§. 1. W Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem ustanawiają się Reprezentacye powiatowe.

Reprezentacją powiatową jest Rada powiatowa i Wydział powiatowy.

Obszar, na który rozciąga się zakres działania Reprezentacji powiatowej.

§. 2. Zakres działania Reprezentacji powiatowej rozciąga się do wszystkich gmin i obszarów dworskich, do powiatu należących.

Gminy, mające własne statuta, podlegają wprawdzie w swoich sprawach gminnych Wydziałowi krajowemu, względnie Sejmowi, a co do poruczonego zakresu działania, politycznej władzy krajowej; w innych jednak sprawach, wchodzących w zakres działania Reprezentacji powiatowej, należą one do związku powiatowego.

Stolica kraju Lwów i miasto Kraków wyjęte są pod każdym względem od tego związku.

§. 3. Po upływie lat trzech od zaprowadzenia Reprezentacyj powiatowych, obszar, na który rozciąga się zakres działania tych Reprezentacyj, może być zmieniony tylko w drodze ustawy krajowej.

Siedziba Reprezentacji powiatowej.

§. 4. Siedziba politycznego urzędu powiatowego jest także siedzibą Reprezentacji powiatowej.

Skład Rady powiatowej.

§. 5. Rada powiatowa składa się z reprezentantów następujących podług interesów utworzonych grup:

- a) większych posiadłości ziemskich;
- b) najwyższej opodatkowanych z kategorii przemysłu i handlu;
- c) gmin miejskich;
- d) gmin wiejskich;

o ile grupy te znajdują się w powiecie.

§. 6. Do pierwszej grupy (§. 5. a) należą ziemskie posiadłości tabularne, położone w powiecie.

Do drugiej grupy (§. 5. b) należą ci dzierżyciele przedsiębiorstwa przemysłowego, górniczego lub handlowego, wykonywanego w powiecie, którzy od takiego przedsiębiorstwa i od przeznaczonych do tego realności opłacają przynajmniej 100 zł. podatków bezpośrednich, bez dodatku nadzwyczajnego (wojennego).

Do trzeciej grupy (§. 5. c) należą wszystkie w powiecie leżące miasta i miasteczka, teraz prawnie jako takie uznane.

Do czwartej grupy (§. 5. d) należą wszystkie inne gminy w powiecie.

Liczba członków Rady.

§. 7. Rada powiatowa składa się z 26 członków.

Rozdzielenie liczby członków Rady na grupy.

§. 8. Ogólna liczba wybrać się mających członków Rady powiatowej rozdzieloną będzie na istniejące w powiecie grupy w tym stosunku, w jakim się ma ogólna suma podatków bezpośrednich w powiecie do sumy podatków bezpośrednich, opłacanej przez każdą pojedynczą grupę.

Przytem mają jednak być zachowane następujące pravidła:

- a) Przy grupie większych posiadłości ziemskich policzone będą nie tylko ciążące na nich podatki bezpośrednie (od gruntów, domów, propinacy i t. p.), lecz także i podatki bezpośrednie od przemysłowych, górniczych i innych przedsiębiorstw, w tych posiadłościach wykonywanych, z wyjątkiem jednak

podatków, opłacanych przez trzecie osoby i policzonych przy grupie najwyżej opodatkowanych z kategorii przemysłu i handlu;

- b) Jeżeli kwota podatkowa osób, należących do grupy najwyżej opodatkowanych z kategorii przemysłu i handlu, nie dosięga połowy onej kwoty, jaka się okaże z podzielenia ogólnej sumy podatków bezpośrednich w powiecie przez wskazaną w §. 7. liczbę członków Rady powiatowej, wtedy grupa ta nie będzie obierać osobnego członka Rady, a podatki przez nią opłacane, policzone będą podług miejscowości, w których wykonują się przedsiębiorstwa przy grupie miast i miasteczek, albo przy grupie gmin wiejskich, albo też przy grupie posiadłości większych.
- c) Grupa miast i miasteczek obiera przynajmniej jednego członka Rady, bez względu na kwotę podatkową, jaką ta grupa opłaca, chociażby w powiecie znajdowało się tylko jedno miasto lub miasteczko.
- d) Przy grupie miast i miasteczek, jakoteż przy grupie gmin wiejskich, policzone będą tylko te kwoty podatkowe, które nie są już policzone przy grupach większych posiadłości i najwyżej opodatkowanych z kategorii przemysłu i handlu.
- e) Liczba członków Rady powiatowej, na jedną grupę przypadająca, nie może nigdy przenosić 12tu.

Jeżeli jednak w powiecie są tylko dwie grupy do wyboru uprawnione, wtedy każda z nich wybierze połowę członków Rady.

§. 9. Jeżeli między gminami miejskimi w powiecie jest miasto, wybierające dla siebie osobnego posła na Sejm krajowy, wtedy liczba członków Rady na grupę gmin miejskich przypadająca, rozdzieloną będzie między to miasto i inne gminy miejskie, w stosunku do sumy podatków bezpośrednich, przez wspomniane miasto z jednej strony, a przez inne gminy miejskie z drugiej strony opłacanych.

§. 10. Podług postanowień §§. 8. i 9. Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym dokona rozdziału liczby członków Rady naprzód na każdy peryod wyborczy.

Wybór Rady powiatowej.

§. 11. Bliższe postanowienia względem wyboru członków Rady powiatowej zawiera ordynacya wyborcza powiatowa.

Pełnomocnicy.

§. 12. Należący do Rady powiatowej posiadacze większych posiadłości i najwyżej opodatkowani z kategorii przemysłu i handlu, jeżeli nie mają w powiecie stałego zamieszkania, mogą dać się zastąpić w tej Radzie przez pełnomocników.

Pełnomocnik może zastępować tylko jedną osobę.

Nie może być pełnomocnikiem, kto nie jest obieralnym, lub już do Rady powiatowej należy.

Skład i wybór Wydziału powiatowego.

§. 13. Wydział powiatowy składa się z prezesa i sześciu innych członków, włącznie z zastępcą prezesa.

Członkowie Wydziału będą mieć zastępców.

Postanowienia względem wyboru prezesa, członków Wydziału powiatowego i ich zastępców, zawiera ordynacya wyborcza powiatowa.

Wybór prezesa i jego zastępcy potrzebuje zatwierdzenia cesarskiego.

Peryod wyborczy.

§. 14. Rada powiatowa wybiera się na lat sześć. Wyjąwszy przypadek, przewidziany w §. 53. Rada sprawować winna swoje czynności aż do wstąpienia nowo obranej Rady.

Wydział powiatowy obierany będzie na cały peryod wyborczy Rady powiatowej i urzęduje aż do wstąpienia nowego Wydziału. (Ustawa z 2. stycznia 1884 dz. u. kr. Nr. 9.)

Wybory uzupełniające do Rady.

§. 15. W miejsce członka Rady, ustępującego przed upływem peryodu wyborczego, obrany będzie niezwłocznie z grupy, do której należał, na dalszy czas tego peryodu, członek nowy do Rady.

Powołanie zastępców i wybór uzupełniający do Wydziału.

§. 16. W razie śmierci lub dłuższej niemożności pełnienia obowiązków, zastąpi członka Wydziału właściwy jego zastępca. W miejsce jednak członka, przez całą Radę wybranego, może Wydział w razie nieprzyjścia zastępstwa przez właściwego

zastępcę, powołać innego z zastępców, przez całą Radę wybranych. (§. 33. ordynacyi wyb. pow.).

Stale ustępującego członka Wydziału zastąpi Rada przy pierwszym zgromadzeniu nowym wyborem na dalszy czas peryodu wyborczego.

Prezes lub jego zastępcę stale ustępującego winna zastąpić Rada najdalej do dni 30 nowym wyborem na dalszy czas peryodu wyborczego.

Przyrzeczenie, zastępujące miejsce przysięgi.

§. 17. Prezes i jego zastępca mają złożyć w ręce Namiestnika lub jego delegata w miejsce przysięgi przyrzeczenie, „iż zachowają Jego Cesarsko-Królewskiej Apostolskiej Mości wierność i posłuszeństwo, przestrzegać będą ustaw i wypełniać sumiennie obowiązki swoje“.

Takież przyrzeczenie złożą i inni członkowie Wydziału w ręce prezesa.

Wynagrodzenie.

§. 18. Posada członka Rprezentacyi powiatowej jest bezpłatną.

Prezes i członkowie Wydziału powiatowego mogą jednak żądać wynagrodzenia z funduszków powiatu za wydatki w gotowych pieniądzech, z ich urzędowaniem połączone. O sposobie i wysokości tego wynagrodzenia orzeka Rada powiatowa.

Ustąpienie z posady.

§. 19. Członek Reprezentacyi powiatowej traci posadę, jeżeli zajdzie lub wiadomą się stanie okoliczność, któraby pierwotnie jego obieralności lub uprawnieniu do wstąpienia w grono Rady stała na przeszkodzie.

Jeżeli członek Reprezentacyi powiatowej popadnie w śledztwo z powodu jakiego z czynów karygodnych, w §§. 3. i 11. ordynacyi wyborczej dla gmin wskazanych, lub jeżeli do jego majątku konkurs ogłoszony, albo postępowanie ugodne zarządzone zostanie, wtedy nie będzie mógł sprawować swego urzędu, jak długo trwa to postępowanie karne, konkursowe, lub ugodne.

Dział II.

O zakresie działania Reprezentacji powiatowej.

A. O zakresie działania Rady powiatowej.

W ogólności.

§. 20. Do zakresu działania Rady powiatowej należą wszystkie sprawy wewnętrzne, odnoszące się do wspólnych interesów powiatu i jego przynależnych.

Rada powiatowa jest w tych sprawach organem obradującym i uchwalającym. Władza wykonawcza jej nie przysłuży.

Sprawy ekonomiczne.

§. 21. Do Rady powiatowej należy w szczególności zarząd ekonomiczny powiatu. Zarząd ten obejmuje wspólny majątek i wspólne potrzeby powiatu i jego zakładów.

Zakładami powiatowymi są wszelkie wspólne instytucje i urzędnictwa, które na mocy ustawy, lub wskutek uchwały Rady powiatowej, w obrębie ustaw powziętej, utrzymywane są z funduszków powiatu. Tu należą szczególnie uposażone z funduszków powiatu zakłady dla kultury krajowej, zakłady zdrowia, zaopatrzenia ubogich i inne dobroczynne, niemniej w obrębie ustaw, instytucje i urzędnictwa w celu podniesienia oświaty.

Dla łatwiejszego osiągnięcia celów tu wskazanych mogą dwie lub więcej Rad powiatowych połączyć się dla utworzenia wspólnych instytucyj, lub zaprowadzenia wspólnych urzędów.

§. 22. Rada powiatowa obraduje i uchwała we wszystkich sprawach ekonomicznych powiatu, nie należących do zwykłego zarządu majątkiem.

Do niej należy rozpoznawanie i ustanowienie rocznego budżetu, jakoteż rozpoznawanie i załatwianie rocznych rachunków odnośnie do dochodów i wydatków powiatu i zakładów powiatowych.

Gdyby Rada powiatowa nie wstawiła w swój budżet należności, które powiat uiścić jest obowiązany bądź na mocy ustawy, bądź na mocy wyroku lub dokumentu mającego wedle ustaw moc egzekucyjną, ma Wydział krajowy prawo i obowiązek wstawić te należności w budżet powiatowy i nałożyć na

ich pokrycie dodatki do podatków. (Ustawa z 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 52.).

Rok administracyjny powiatu zaczyna się i kończy równocześnie z rokiem administracyjnym Państwa.

Dodatki do podatków.

§. 23. Na wydatki, nie pokryte dochodami majątku zakładowego, może Rada powiatowa nakładać i pobierać dodatki do podatków bezpośrednich aż do wysokości 20% tychże podatków.

Dodatki nad 20% do podatków bezpośrednich mogą być nałożone za uchwałą Rady powiatowej z przyzwoleniem Wydziału krajowego.

Dodatki do podatków, przenoszące 40%, równie jak i inne opłaty i repartyce, mogą być nakładane tylko na mocy uchwały Sejmu i za cesarskiem zezwoleniem. (Ustawa z 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51).

Powiatowe dodatki do podatków mają być pobierane przez te same organa i ściągane za pomocą tych samych środków, co podatki.

Pożyczki.

§. 24. Rada powiatowa może w interesie powiatu zaciągać pożyczki, lub przyjmować zobowiązania, jeżeli kwota pożyczki, lub wartość ciężaru, wynikającego z zobowiązania, łącznie z długami już istniejącymi, nie przewyższa 5% podatków bezpośrednich, w powiecie przypisanych.

Do zaciągania pożyczek, lub przyjęcia zobowiązań, przekraczających tę miarę, lecz nie przenoszących 50% wspomnianych podatków, potrzebne jest zezwolenie Wydziału krajowego.

Do pożyczek większych, jakoteż do innych operacyj kredytowych, potrzebną jest ustawa krajowa.

Utrzymanie majątku.

§. 25. Rada powiatowa winna starać się o utrzymanie majątku powiatu i zakładów powiatowych i wykonywać nadzór nad zarządem tego majątku.

Do ważności uchwały Rady powiatowej, dotyczącej pozbycia, zamiany, stałego obciążenia lub zastawienia majątku zakładowego, potrzebne jest zatwierdzenie Wydziału krajowego.

Ustanawianie służby.

§. 26. Rada powiatowa uchwała liczbę, płacę i zaopatrzenie urzędników i sług, potrzebnych dla Wydziału powiatowego lub dla pojedynczych przedmiotów administracji; stanowi również o warunkach i sposobie ich mianowania i o dyscyplinarnem postępowaniu z nimi, niemniej uchwała zarzysy instrukcyi służbowej dla tych urzędników i sług.

W sprawach gminnych.

§. 27. Ustawy postanawiają zakres działania Rady powiatowej w sprawach gmin i obszarów dworskich.

Udzielanie zdań. Stawianie wniosków.

§. 28. Rada powiatowa winna udzielić swojego zdania we wszystkich sprawach, w których Rząd lub Sejm albo Wydział krajowy jej zdania zasięga.

Ma ona prawo, w interesie powiatu przedstawiać wnioski Rządowi, Sejmowi i Wydziałowi krajowemu.

B. O zakresie działania Wydziału powiatowego.

W ogólności.

§. 29. Wydział powiatowy jest w sprawach powiatu organem zarządzającym i wykonawczym.

W sprawach ekonomicznych.

§. 30. Wydział załatwia sprawy zwykłego zarządu majątkiem powiatowym; on kieruje i zawiaduje zakładami powiatowymi, a nadzoruje zakłady powiatowe, mające własny zarząd.

Wydział powiatowy układa corocznie budżety i rachunki.

Najmniej na 14 dni przed rozpoznaniem w Radzie muszą być tak budżety, jak rachunki złożone w Wydziale do przejrzania przez opodatkowanych w powiecie.

Termin tego publicznego złożenia ma być ogłoszony. Spostrzeżenia poczynione przez opodatkowanych mają być wzięte pod rozwagę przy rozpoznawaniu budżetów i rachunków rocznych.

Prace przygotowawcze. Wykonywanie uchwał.

§. 31. Wydział powiatowy przygotowuje przedmioty do obrad Rady i wprowadza w wykonanie uchwały Rady.

Reprezentacya na zewnątrz. Wydawanie dokumentów.

§. 32. Wydział powiatowy reprezentuje Radę powiatową na zewnątrz i we wszystkich sprawach prawnych i pośredniczy w jej korespondencyach.

Dokumenta, wydawane w imieniu Reprezentacyi powiatowej mają być podpisywane przez prezesa lub jego zastępcę i przez dwóch członków Wydziału powiatowego.

Władza dyscyplinarna.

§. 33. Wydziałowi powiatowemu podlegają urzędnicy i słu-dzy jemu przydzieleni lub dla pojedynczych przedmiotów administracyjnych mianowani.

Wydział wykonuje nad nimi władzę dyscyplinarną, w miarę przyznanego sobie upoważnienia (§. 26.).

Odpowiedzialność.

§. 34. Wydział powiatowy jest odpowiedzialny Radzie powiatowej za swoje urzędowe czynności i winien zdawać jej sprawę z tych czynności.

Instrukcyje wydawane przez Radę.

§. 35. Rada powiatowa ma prawo wydawania szczególnych instrukcyi co do spraw, należących do Wydziału powiatowego i co do sposobu ich załatwiania.

W sprawach gminnych.

§. 36. Ustawy postanawiają zakres działania Wydziału powiatowego w sprawach gmin i obszarów dworskich.

Jeżeli sprawa, do której według ustaw potrzebne jest przyzwolenie Rady powiatowej, tak jest naglącą, że jej załatwienie bez szkody dla gminy, lub dla obszaru dworskiego, nie może być odroczone aż do zebrania się Rady powiatowej, natenczas wchodzi Wydział powiatowy w atrybucyę Rady powiatowej, której w swoim czasie winien zdać sprawę z powziętej uchwały.

Specyalne komisye.

§. 37. Wydział może pod własną odpowiedzialnością poruczać poszczególne sprawy specyalnym komisjom, lub pojedynczym osobom.

Dział III.

O traktowaniu spraw.

Zwołanie Rady powiatowej.

§. 38. Rada powiatowa zbiera się na wezwanie prezesa co kwartał na zwyczajne zgromadzenie.

W ważnych i naglących przypadkach, albo na żądanie politycznej władzy krajowej, lub Wydziału krajowego, winien prezes zwołać zgromadzenie nadzwyczajne.

Zgromadzenie, które nie jest zwołane przez prezesa, lub w razie przeszkody przez jego zastępcę, jest nieprawne, a powzięte na niem uchwały są nieważne.

Załatwianie spraw i przewodniczenie na posiedzeniach.

§. 39. Rada powiatowa, zebrana wskutek należytego zwołania, obraduje i załatwia sprawy, należące do jej zakresu, na posiedzeniach.

Prezes, a w razie przeszkody jego zastępca, przewodniczy na posiedzeniach Rady, zarządza, otwiera i zamyka posiedzenia.

Jawność posiedzeń.

§. 40. Posiedzenia Rady powiatowej są jawne. Wyjątkowo jednak może Rada uchwalić posiedzenie tajne na żądanie przewodniczącego albo pięciu członków Rady.

Posiedzenia, na których przedmiotem obrad są budżety lub rachunki powiatowe, muszą być jawne.

Gdyby publiczność przeszkadzała obradom, lub swobodę ich tamowała, przewodniczący ma prawo i obowiązek, po uprzednim i bezskutecznym napomnieniu, nakazać ustąpienie publiczności.

Porządek przedmiotów.

§. 41. Przewodniczący w Radzie oznacza porządek przedmiotów obrad i winien wykluczyć od obrad sprawy nie należące do zakresu czynności Rady. Zażalenia przeciw takiemu wykluczeniu rozstrzyga polityczna władza krajowa, za poprzednim porozumieniem się z Wydziałem krajowym.

Powzięcie uchwał w Radzie.

§. 42. Do powzięcia uchwały potrzebną jest obecność więcej niż połowy członków Rady.

Do ważności uchwały potrzebną jest bezwzględna większość głosów obecnych.

Przewodniczący głosuje przy wyborach; prócz tego głosuje on tylko w razie równości głosów, a wtedy to zdanie staje się uchwałą, które z doliczeniem jego głosu, większość bezwzględną otrzyma.

Głosowanie.

§. 43. Głosowanie odbywa się jawnie. Przy wyborach i obsadzeniu posad odbywa się głosowanie kartkami.

Zawieszanie uchwał.

§. 44. Jeżeli przewodniczący sądzi, że uchwała Rady powiatowej lub Wydziału powiatowego przekracza ich zakres działania, lub, że sprzeciwia się ustawom, obowiązującym jest zawiesić uchwałę i o rozstrzygnięcie, czy uchwała może być wykonaną lub nie, udać się przez polityczną władzę powiatową do politycznej władzy krajowej, która przed rozstrzygnięciem ma porozumieć się z Wydziałem krajowym. (Ustawa z 17. czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 47.).

Protokoły posiedzeń.

§. 45. Uchwały Rady powiatowej zaciągane będą w protokoły. Protokół z każdego posiedzenia podpisuje przewodniczący i sekretarz.

Przejrzanie protokołów każdemu jest dozwolone.

Załatwianie spraw i powzięcie uchwał w Wydziale.

§. 46. Prezes Rady przewodniczy Wydziałowi powiatowemu i kieruje jego czynnościami.

W razie przeszkody prezesa, wchodzi w jego prawa i obowiązki jego zastępca.

Wydział powiatowy załatwia sprawy zazwyczaj kolegialnie.

Do powzięcia uchwały potrzebną jest obecność prezesa, lub w razie przeszkody jego zastępcy i przynajmniej trzech członków Wydziału.

Do ważności uchwał potrzebna jest bezwzględna większość głosów obecnych.

Przepisy §. 45. stosują się także do uchwał Wydziału.

Rada powiatowa może oznaczyć sprawy, które prezes będzie mocen załatwić potocznie.

Obwieszczenia Wydziału.

§. 47. Wydziałowi powiatowemu wolno wydawać obwieszczenia tylko w sprawach administracyjnych, do jego zakresu działania należących.

Dział V.

O nadzorze nad Reprezentacją powiatową.

Prawa Reprezentacji krajowej.

§. 48. Sejm za pośrednictwem Wydziału krajowego czuwa nad tem, ażeby majątek zakładowy powiatu i zakładów powiatowych nie został uszczuplony, ażeby rachunkowość i kasowość funduszków, zostających pod zarządem Reprezentacji powiatowych, były prawidłowe i ażeby Reprezentacye powiatowe wykonywały skutecznie nadzór nad majątkiem gmin, zakładów gminnych i nad urzędowaniem Zwierzchności gminnych w sprawach własnego zakresu działania.

Wydział krajowy może w tym celu żądać objaśnień i usprawiedliwień od Reprezentacji powiatowych i przez delegowanie komisji zarządzić dochodzenie na miejscu. W wykonaniu tego prawa nadzoru upoważniony jest Wydział krajowy w razie potrzeby użyć stosownych środków zaradczych. (Ustawa z 7 kwietnia 1886 dz. u. kr. Nr. 48.).

§. 49. Rekursa przeciw uchwałom Reprezentacji powiatowej (Rady powiatowej i Wydziału powiatowego) rozstrzyga Wydział krajowy, wyjąwszy w razach w §. 51. przewidzianych.

Rekurs ma być wniesiony w ciągu 14 dniowego prekluzyjnego terminu, od dnia ogłoszenia lub doręczenia uchwały, do Wydziału powiatowego, który go przedłoży Wydziałowi krajowemu.

Prawa władz rządowych.

§. 50. Rządowi służy prawo nadzoru nad Reprezentacją powiatową w tym kierunku, ażeby ta Reprezentacya nie prze-

kraczała swojego zakresu działania, i nie działała przeciw istniejącym ustawom.

To prawo nadzoru wykonuje polityczna władza krajowa przez polityczną władzę powiatową, znajdującą się w siedzibie Reprezentacji powiatowej. Polityczna władza powiatowa może w tym celu żądać udzielenia sobie uchwał i potrzebnych wyjaśnień.

Przełożony tej władzy lub jego delegowany ma także prawo być obecnym na posiedzeniach Rady powiatowej, i każdego czasu, wszelako bez przerywania mowcy, zabierać głos; w głosowaniu jednak wtenczas tylko ma udział, jeżeli jest członkiem Rady powiatowej

§. 51. Polityczna władza krajowa rozstrzyga rekursa przeciw takim uchwałom Reprezentacji powiatowej, przez które istniejące ustawy są naruszone, lub błędnie zastosowane.

Jeżeli Reprezentacja powiatowa poweźmie uchwałę, która przekracza jej zakres działania, lub sprzeciwia się ustawom, polityczna władza powiatowa ma prawo i obowiązek wstrzymać jej wykonanie, niezwłocznie jednak przedłożyć powinna pytanie, czy uchwała może być wykonaną lub nie. politycznej władzy krajowej, która przed rozstrzygnięciem ma się porozumieć z Wydziałem krajowym.

Przeciw orzeczeniu politycznej władzy krajowej służy rekurs do właściwego Ministerstwa.

§. 52. Jeżeli Rada powiatowa zaniedbuje lub odmawia dopełnienia obowiązków, przypadających na powiat na mocy specjalnych ustaw, polityczna władza krajowa ma zarządzić temu w sposób odpowiedni na koszt i stratę powiatu.

Rozwiązanie Rady powiatowej.

§. 53. Namiestnik może rozwiązać Radę powiatową.

Radzie służy rekurs do właściwego Ministerstwa.

Rekurs ten nie ma mocy wstrzymującej.

Najdalej w sześć tygodni po rozwiązaniu Rady musi być rozpisany nowy wybór.

Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym przedsięwzięć środki potrzebne dla tymczasowego załatwiania spraw aż do ustanowienia nowej Rady powiatowej.

Ordynacya wyborcza powiatowa

w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem
Krakowskiem z dnia 12. sierpnia 1866 dz. u. kr. Nr. 21.

Dział I.

O wyborach członków Rady powiatowej.

Prawo wybierania.

a) W grupie większych posiadłości.

§. 1. Prawo wybierania członków Rady powiatowej w grupie większych posiadłości mają obywatele państwa austriackiego, którzy posiadają w powiecie dobra ziemskie tabularne, i opłacają z nich rocznie przynajmniej 100 zł. podatków bezpośrednich, bez dodatku nadzwyczajnego (wojennego).

Do tych podatków wliczane będą podatki, wspomniane w §. 8. lit. a) ustawy o Reprezentacyi powiatowej.

Posiadanie dwóch lub więcej dóbr tabularnych, w powiecie położonych, z których razem opłaca się wspomniana kwota podatkowa, uprawnia także do wyboru.

§. 2. Uprawnieni do wyboru w grupie większych posiadłości ziemskich mogą to prawo wykonywać przez pełnomocników.

Za gminy, posiadające dobra, których posiadanie uprawnia do wyboru w grupie większych posiadłości, wykonuje prawo wybierania naczelnik gminy, lub jego zastępca.

Za osoby, nie mające własnowolności, wykonują prawo wybierania ich prawni zastępcy, lub mianowani przez tychże pełnomocnicy.

Za żonę żyjącą z mężem wykonuje to prawo mąż, za inne niewiasty ich pełnomocnicy.

Co do wykonywania prawa wybierania, niemniej co do zastępców i pełnomocników, mają także być zastosowane §§. 5. do 8. ordynacyi wyborczej dla gmin.

§. 3. Jeżeli w grupie większych posiadłości liczba osób do wyboru uprawnionych jest równie wielką lub mniejszą, niż liczba członków Rady powiatowej, na tę grupę przypadająca, wtedy każda z tych osób, jeżeli jest obieralną, ma prawo wstąpić bez wyboru do Rady powiatowej, lub dać się zastąpić przez pełnomocnika (§. 12. ustawy o Reprezentacji powiatowej).

Gdyby tym sposobem liczba członków Rady, na tę grupę przypadająca, nie była uzupełnioną, uprawnieni w tej grupie mają uzupełnić ją wyborem innych osób.

b) W grupie najwyższej opodatkowanych z kategorii przemysłu i handlu.

§. 4. Prawo wybierania w grupie najwyższej opodatkowanych z kategorii przemysłu i handlu mają obywatele państwa austriackiego, którzy są dzierżycielami przedsiębiorstwa przemysłowego, górniczego lub handlowego, wykonywanego w powiecie, i od takiego przedsiębiorstwa, jakoteż od przeznaczonych do tego realności, opłacają przynajmniej 100 zł. podatków bezpośrednich, bez dodatku nadzwyczajnego.

Uprawnieni do wyboru w tej grupie mogą to prawo wykonywać przez pełnomocników, jeżeli nie są obecnymi w powiecie.

Co do prawa wybierania i wykonania tego prawa, stosują się tu postanowienia §. 3. niniejszej ustawy, jakoteż §. 4. punkt 1. i 2. i §§. 5., 6. i 8. ordynacji wyborczej dla gmin.

c) W grupie gmin miejskich.

§. 5. Miasto, obierające dla siebie osobnego posła na Sejm krajowy, wybiera także osobno członków Rady powiatowej na nie przypadających (§. 9. ustawy o Reprezentacji powiatowej) Wybór ten wykonuje Rada gminna.

Jeżeli w powiecie jest tylko jedna gmina, do grupy gmin miejskich należąca, członków Rady powiatowej, na tę grupę przypadających, wybiera Rada gminna.

§. 6. Inne gminy miejskie obierają wspólnie członków Rady powiatowej.

Uprawnionymi do wyborów w tych gminach są: Naczelnicy gminy i z każdej gminy przynajmniej dwóch delegatów, obranych przez Radę gminną ze swojego grona.

W gminie mającej więcej niż 500 ludności, do gminy przynależnej, wybiera Rada gminna z grona swojego jednego delegata na każde 250 ludności.

d) W grupie gmin wiejskich.

§. 7. Prawo wybierania w grupie gmin wiejskich mają naczelnicy gmin. i z każdej gminy przynajmniej jeden delegat, którego Rada gminna obiera ze swojego grona. W gminie mającej więcej niż 500 ludności, do gminy przynależnej, wybiera Rada gminna z grona swojego jednego delegata na każde 500 ludności.

§. 8. Prawo wybierania członków Rady powiatowej w grupie gmin wiejskich mają także obywatele państwa austriackiego, którzy posiadają w powiecie dobra ziemskie tabularne i opłacają rocznie kwotę nie mniejszą, aniżeli 25 zł. w. a., a nie dochodzącą pełnych 100 zł. podatków bezpośrednich. (Ustawa z 26. czerwca 1887 dz. u. kr. Nr. 47).

Co do wykonywania tego prawa, mają być zastosowane postanowienia §. 2.

Ograniczenie prawa wybierania.

§. 9. Kto ma prawo wybierania w dwóch lub więcej grupach, może to prawo wykonywać tylko w tej grupie, która w §. 5. ustawy o Reprezentacyi powiatowej przed innymi jest wymienioną.

Kto w kilku gminach miejskich jest członkiem Rady gminnej, może wykonywać prawo wybierania tylko za tę gminę, w której ma zwykle zamieszkanie, a gdyby w żadnej nie miał zwykłego zamieszkania, tylko za tę, w której najwyżej jest opodatkowany. Postanowienie to stosuje się także do grupy gmin wiejskich.

Obieralność.

§. 10. Obieralnym na członka Rady powiatowej jest, z wyjątkiem niewiast, każdy obywatel państwa austriackiego, jeżeli

a) ukończył 24 lat wieku;

b) używa własnowolności, i

c) albo ma prawo wybierania w grupie większych posiadłości lub w grupie najwyżej opodatkowanych z kategorii prze-

myślu i handlu, lub ma prawo wybierania na mocy §, 8., albo obieralnym jest do Rady gminnej w jednej z gmin powiatu, albo jest przełożonym jednego z obszarów dworskich, położonych w powiecie, albo też przynajmniej od roku opłaca w powiecie jakikolwiek podatek bezpośredni.

Wyłączenie od prawa wybierania i obieralności.

§. 11. Te same powody, które wyłączają albo wykluczają od prawa wybierania lub od wybieralności do Rady gminnej, wyłączają albo wykluczają także od prawa wybierania lub od wybieralności do Rady powiatowej (§§. 2., 3. 10. i 11. ordynacji wyborczej dla gmin).

Oficerowie w służbie będący i inne osoby wojskowe z tytułem oficerskim, w służbie zostające, jeżeli należą do grupy większych posiadłości ziemskich, mają wprawdzie prawo do wybierania, nie są jednak obieralnymi, prawo zaś wybierania mogą wykonywać tylko przez pełnomocników.

Koła wyborcze i miejsce wyborów.

a) Dla dwóch pierwszych grup.

§. 12. Uprawnieni do wyboru w grupie większych posiadłości wybierają w jednym kole wyborczem.

Miejscem wyborów jest siedziba Reprezentacji powiatowej.

Te same postanowienia stosują się także do grupy najwyższej opodatkowanych z kategorii przemysłu i handlu.

b) Dla gmin miejskich.

§. 13. W gminie miejskiej, mającej dla siebie wybierać osobnych członków Rady powiatowej, odbywa się wybór w tejże gminie.

Wyborcy dwóch lub kilku gmin miejskich, połączonych dla wspólnego wyboru, tworzą jedno koło wyborcze. Miejscem wyboru jest siedziba Rady powiatowej.

c) Dla gmin wiejskich.

§. 14. Uprawnieni do wyboru z grupy gmin wiejskich (§§. 7. i 8.) tworzą jedno koło wyborcze.

Miejscem wyboru jest siedziba Rady powiatowej.

Rozpisanie wyborów.

§. 15. Namiestnik rozpisuje wybory do Rady powiatowej, i zarazem oznacza dzień wyboru tak, ażeby przed tym dniem ukończone być mogły potrzebne przygotowania.

Ogólne wybory rozpisują się w ten sposób, ażeby najpierw obrani byli członkowie Rady z grupy gmin wiejskich, a następnie z grupy gmin miejskich; potem z grupy najwyższej opodatkowanych z kategorii przemysłu i handlu, nakoniec z grupy większych posiadłości ziemskich.

Rozpisanie wyborów ma być we wszystkich gminach powiatu plakatami ogłoszone, i do wiadomości przełożonych obszarów dworskich podane.

Spisy wyborców i karty legitymacyjne.

a) Dla dwóch pierwszych grup.

§. 16. Dla koła wyborczego większych posiadłości, niemniej dla koła wyborczego najwyższej opodatkowanych z kategorii przemysłu i handlu, sporządza polityczna władza powiatowa listy wyborców, składa takowe do wolnego każdemu przejrzenia i ogłasza to publicznym plakatem, z oznaczeniem prekluzyjnego terminu czternastodniowego do wnoszenia reklamacyj.

§. 17. Reklamacye w terminie wniesione rozstrzyga polityczna władza powiatowa w przeciągu trzech dni i czyni niezwłocznie sprostowania za słuszne uznane i z ustawą zgodne.

W razie odmówionego sprostowania służy odwołanie się do politycznej władzy krajowej. Odwołanie takie najdalej w przeciągu trzech dni od zawiadomienia o rozstrzygnienui odmownem, wniesionem być ma do politycznej władzy powiatowej, która winna przedłożyć je niezwłocznie politycznej władzy krajowej do ostatecznego rozstrzygnienui.

§. 18. Skoro listy wyborców, po rozstrzygnienui wniesionych w terminie reklamacyj, zostaną stanowczo ułożone, wyda i doręczy polityczna władza powiatowa pojedynczym wyborcom karty legitymacyjne, zawierające numer bieżący listy wyborców, nazwisko uprawnionego do wyboru, miejsce, dzień i godzinę wyborów.

b) Dla grupy gmin miejskich.

§. 19. Polityczna władza powiatowa winna każdego naczelnika gminy miejskiej, do wspólnego wyboru z innymi gmi-

nami połączonej, zawiadomić o liczbie delegatów obrać się mających i polecić mu, ażeby zarządził wybór przez Radę gminną.

Co do warunków ważności tego wyboru, niemniej co do postępowania przy wyborze i głosowaniu, obowiązują §§. 36. i 37. ordynacyi wyborczej dla gmin.

Protokół wyborczy ma być przedłożony politycznej władzy powiatowej.

Władza ta winna skonstatować legalność aktu wyborczego w każdej gminie i zaciągnąć delegatów wybranych i naczelników gmin do listy uprawnionych do wyboru.

Jeżeli zaś okaże się potrzeba nowego wyboru delegatów, wybór ten ma być nakazany natychmiast z podaniem powodów.

§. 20. Skoro lista uprawnionych do wyboru (§. 19.) zostanie uzupełnioną przez wybór delegatów we wszystkich gminach tej grupy, wyda i doręczy polityczna władza powiatowa wszystkim uprawnionym do wyboru karty legitymacyjne, w §. 18. wskazane.

c) Dla grupy gmin wiejskich.

§. 21. Postanowienia §. 19. stosują się także do wyborów z gmin wiejskich.

§. 22. Polityczna władza powiatowa układa spis osób, do wyboru w grupie gmin wiejskich, na mocy §. 8. uprawnionych, składa ten spis do wolnego każdemu przejrzenia i ogłasza to publicznym plakatem, z oznaczeniem prekluzyjnego terminu 14-dniowego do wniesienia reklamacyj.

Postanowienia §. 17. znajdują tu zastosowanie.

Po zapadłem rozstrzygnięciu reklamacyj, ułoży polityczna władza powiatowa spis tych wyborców i wciągnie ich do głównej listy wyborców z grupy gmin wiejskich.

§. 23. Skoro lista wyborców zostanie uzupełnioną przez wybór delegatów we wszystkich gminach wiejskich i przez wciągnięcie do niej wyborców w §. 22. wskazanych, wyda i doręczy polityczna władza powiatowa wszystkim wyborcom karty legitymacyjne, w §. 18. wskazane.

Komisye wyborcze.

§. 24. Wyborami kieruje komisya wyborcza, złożona jak następuje:

1. Dla grupy większych posiadłości ziemskich składa się komisya z trzech mężów zaufania, których wyborcy z swego

grona wybierają. Ci mężowie zaufania wybierają z pomiędzy siebie przewodniczącego.

2. W ten sam sposób składa się komisya wyborcza dla grupy najwyżej opodatkowanych z kategorii przemysłu i handlu.

3. Dla gminy miejskiej, wybierających dla siebie osobno członków Rady powiatowej, składa się komisya wyborcza z naczelnika gminy jako przewodniczącego, i z dwóch członków, przez Radę gminną z jej grona wybranych.

4. Dla gmin miejskich połączonych do wspólnego wyboru, składa się ta komisya z 5 mężów zaufania, których wyborcy z swego grona wybierają. Ci mężowie zaufania obierają z pomiędzy siebie przewodniczącego.

5. Dla grupy gmin wiejskich składa się komisya wyborcza w sposób pod 4. wskazany.

Przy akcie wyborczym ma być obecny komisarz rządowy dla czuwania nad zachowaniem ustaw i nad utrzymaniem porządku.

Przedsiębranie wyborów.

§. 25. Wybór z gminy miejskiej, mającej wybierać dla siebie członków Rady powiatowej, odbywa się podług postanowień, zawartych w §§. 36 i 37 ordynacyi wyborczej dla gmin.

Wybory innych członków Rady powiatowej odbywają się w dniach, godzinach i miejscach do tego oznaczonych, bez względu na liczbę zgromadzonych wyborców. Przy tych wyborach zastosowane być mają analogiczne postanowienia §§. 35 i 37 aż włącznie do §. 48 sejmowej ordynacyi wyborczej*); jednakże komisya wyborcza może także zarządzić głosowanie kartkami.

§. 26. Pełnomocnik dopuszczony być może do głosowania w imieniu uprawnionego do wyboru tylko w przypadkach, niniejszą ustawą dozwolonych, i tylko wtedy, gdy się wykaże należytem pełnomocnictwem.

Protokół wyborczy.

§. 27. Z każdego aktu wyborczego spisuje się protokół.

*) Powołane paragrafy sejmowej ordynacyi wyborczej są zamieszczone na końcu tej ustawy.

Po wybraniu potrzebnej liczby członków Rady powiatowej zamyka się protokół wyborczy, i podpisany przez członków komisji wyborczej i przez komisarza rządowego oddaje się z wszystkimi załącznikami przełożonemu politycznej władzy powiatowej.

Certyfikaty wyborcze.

§. 28. Przełożony politycznej władzy powiatowej wydaje, po przejrzaniu aktów wyborczych, certyfikat wyborczy każdemu wybranemu członkowi Rady, przeciw któremu nie ma żadnego z powodów od wybieralności wykluczających, w §§. 3 i 11 ordynacji wyborczej dla gmin wskazanych.

Certyfikat ten upoważnia wybranego do wstępu do Rady powiatowej, i stanowi domniemanie ważności jego wyboru, dopóki Rada powiatowa nie orzecze inaczej.

Udzielenie aktów wyborczych Radzie.

§. 29. Wszystkie akta wyborcze, do których należą także akta wyboru delegatów z gmin, winien przełożony politycznej władzy powiatowej udzielić zgromadzeniu wybranych członków Rady, certyfikatami wyborczymi zaopatrzonych. Zgromadzenie to pod przewodnictwem członka, z swego grona obranego, rozpoznaje akta wyborcze, i rozstrzyga o przypuszczeniu wybranych. Skoro wybory więcej niż połowy członków Rady zostaną sprawdzone, Rada uważa się za ukonstytuowaną.

Akta wyborcze z wyborów uzupełniających rozpoznaje Rada powiatowa, i rozstrzyga o przypuszczeniu wybranych.

Dział II.

O wyborach Wydziału powiatowego.

§ 30. Rada powiatowa wybiera z grona swego, pod przewodnictwem członka przez siebie obranego, swego prezesa, jego zastępcę i swój Wydział.

§. 31. Wybór prezesa następuje bezwzględną większością głosujących.

Jeżeli przy pierwszym i powtórnem głosowaniu nikt bezwzględnej większości głosów nie otrzymał, nastąpi wybór mię-

dzy tymi dwoma członkami, którzy przy powtórnem głosowaniu najwięcej głosów otrzymali.

Przy równości głosów rozstrzyga los, kto ma być do wyboru między dwoma przedstawiony.

Głos dany przy trzeciem głosowaniu na członka do wyboru nie przedstawionego, jest nieważny.

W razie równości głosów przy wyborze między dwoma rozstrzyga los.

W ten sam sposób wybiera się i zastępcę prezesa.

§. 32. Dla każdej grupy interesów w Radzie państwa reprezentowanej, wybierają członkowie, z tej grupy obrani, z grona Rady jednego członka Wydziału.

Resztę członków Wydziału obiera pojedynczo cała Rada.

Każdy z tych wyborów następuje bezwzględną większością głosujących.

Jeżeli taka większość nie da się osiągnąć, natenczas postąpić należy podług postanowień §. 31.

§. 33. Dla każdego członka Wydziału wybiera się zastępcę w sposób w §. 32 przepisany.

Powołane w §. 25. ordynacyi wyborczej powiatowej postanowienia sejmowej ordynacyi wyborczej z 26. lutego 1861 dz. u. kr. Nr. 1.

§. 16. Na posła do Sejmu krajowego obieralnym jest każdy, kto

a) jest obywatelem państwa austriackiego;

b) liczy lat trzydzieści wieku swego;

c) znajduje się w pełnem używaniu praw cywilnych, i

d) uprawniony jest do wyboru posłów na Sejm krajowy wedle postanowień poprzedzających §§. 8 aż do 14 w jednej z klas wyborców kraju, a to albo w klasie wielkich posiadaczy gruntowych, albo w klasie miast, albo w klasie gmin wiejskich.

Te same warunki co do wybieralności dotyczą także posłów Izb handlowych i przemysłowych.

Współposiadacze dóbr tabularnych, których posiadanie do wyboru posła uprawnia (§§ 8, 9 i 14 sejmowej ordynacyi

wyborczej), niemniej współposiadacze jakiegokolwiek majątku innego nieruchomości, opłacającego taką kwotę podatkową, jaka wymagana jest dla wyborcy lub prawyborcy, są obieralnymi na posłów do Sejmu krajowego, jeżeli posiadają przymioty w §. 16 sejmowej ordynacji wyborczej pod a) b) i c) wymagane, i jeżeli niema przeciw nim żadnego z powodów wykluczających, w §. 17 tejże sejmowej ordynacji wyborczej wskazanych. (Ustawa z 20. września 1866 dz. u. kr. Nr. 131).

§. 17. Od prawa wyboru i obieralności wykluczone są osoby, skazane wyrokiem sądowym za jakąkolwiek zbrodnię, lub za przestępstwo kradzieży, sprzeniewierzenia się, udziału w tychże, oszustwa, lub za wykroczenie upadłości (§§. 460, 461, 463, 464 i 486 ustawy karnej).

Skutek ten kondemnaty ma ustać względem zbrodni, wliczonych §. 6 pod liczbami 1 do 10 ustawy z dnia 15. listopada 1867 r. (Dziennik praw Państwa Nr. 131 *) z końcem

*) §. 6. Ustawy z dnia 15. listopada 1867. Nr. 131. opiewa:

Połączona z zasądzeniem podług ustawy karnej z 27. maja 1852, Dz. p. p. Nr. 117, lub innych przepisów prawnych, utrata szlachectwa, orderów i odznak honorowych, publicznych tytułów, akademickich stopni, i godności państwowych i innych publicznych, krajowych i gminnych urzędów i służby, adwokatury, notaryatu, agencji lub uprawnienia do zastępowania stron przed publicznymi władzami, udziału w Reprezentacji gminnej, lub w innych Reprezentacjach powołanych do sprawowania spraw publicznych, niemniej utrata pensyi, prowizyi, dodatków na wychowanie lub innych poborów, ma mieć miejsce od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy tylko przy zasądzeniach na karę za zbrodnię, lub za przestępstwa kradzieży, sprzeniewierzenia, uczestnictwa w tychże, tudzież oszustwa (§. 460, 461, 463 i 464 kodeksu karnego).

Niezdolność do osiągnięcia powyższych odszczególnień i uprawnień ma w przyszłości ustawać z końcem kary przy zasądzeniach na karę za zbrodnie oznaczone w poniżej wyliczonych ustępach ustawy:

1. §. 58. kodeksu karnego lit. *b)* i *c)* i art. I. ustawy z dnia 17. grudnia 1862 (Dz. p. p. z r. 1863 Nr. 8., zdrada stanu).

2. §§. 60 i 61 kodeksu karnego, o ile te czyny nie odnoszą się do wypadku §. 58. lit. *a)* i do ministeryalnego rozporządzenia z dnia 27. kwietnia 1854. (Dz. p. p. Nr. 107., zakłócenie publicznego spokoju).

3. §. 65. kodeksu karnego, o ile zbrodnią nie odnosi się do osoby Cesarza, i Art. II. powołanej ustawy z dnia 17. grudnia 1862. (Zakłócenie publicznego spokoju).

kary, względem wszelkich innych zbrodni po upływie dziesięciu lat, jeśli winny skazany został przynajmniej na pięcioletnią karę, w innych razach po upływie pięciu lat, a względem wykroczenia i przestępstw powyżej przytoczonych, po upływie trzech lat, licząc od ukończenia kary.

Osoby, względem których majątku konkurs ogłoszono, lub postępowanie ugodne zaprowadzono, nie są obieralne do Sejmu, jak długo trwa rozprawa konkursowa albo ugodna (§. 16 lit. c) sejm. ord. wybor.). (Ustawa z 13. stycznia 1869 dz. u. kr. Nr. 13).

§. 35. Karty legitymacyjne, wydane wyborcom, a względnie wyborcom wybranym lub powołanym, upoważniają ich do wstępu do przeznaczonej lokalności wyborczej, i służyć im mają oraz za wezwanie, iż winni będą bez dalszego zawezwania stawić się do wyboru w dniu tamże wymienionym i o godzinie oznaczonej.

§. 36. W dniu wyboru, o godzinie oznaczonej i w miejscu ku temu wskazanem rozpocznie się czynność wyborcza bez

4. §. 66. kodeksu karnego.

5. §§. 68., 69., 73. i 81. kod. kar., o ile wyliczone w nich zbrodnie polegają na motywach politycznych (powstanie).

6. §§. 76., 78. i 80 (gwałt publiczny).

7. §. 143. zdanie 2 i §. 157. zdanie 2 (zabicie przy pobiciu).

8. §§. 158., 163. i 164. (pojedynek).

9. §§. 212., 214., 217., o ile zbrodnia danej pomocy w nich określona popełnioną została odnośnie do zbrodni od 1 do 8 wyliczonych i

10. §. 220. kodeksu karnego (pomoc dana dezenterowi).

Natomiast przy zbrodniach wyżej wyliczonych, tudzież przy wykroczeniach i przestępstwach, z wyjątkiem wyżej powołanych §§. 460. 461. 463. i 464. kod. kar., ustać mają w przyszłości wszystkie niekorzystne skutki, które prócz kary głównej i ubocznej i prócz utraty kaucyi na zasadzie ustawy prasowej z dnia 17. grudnia 1862 Nr. 6. Dz. p. p. z r. 1863, połączone były z wyrokami karnymi z mocy ustawy karnej, lub z mocy innych przepisów ustawy i o ile skutki te osobno przez sędziego nie potrzebowały być orzeczone.

Przy zasądzeniu na karę z powodu innych, aniżeli w drugim ustępie tego paragrafu oznaczonych zbrodni, ustaje niezdolność do dostąpienia odszczęśliwień i uprawnień w pierwszym ustępie tego paragrafu wyliczonych, równie jak inne w drugim ustępie tego paragrafu wymienione niekorzystne skutki, z upływem lat dziesięciu, jeżeli winny zasądzony został na karę przynajmniej lat pięciu, a zresztą z upływem lat pięciu, przy zasądzeniu zaś za powyżej wymienione przestępstwa (§§. 460., 461., 463. i 464. kod. kar.) z upływem lat trzech od ukończenia kary.

względem na ilość zgromadzonych wyborców, ukonstytuowaniem komisji wyborczej, która z grona swego mianuje prezydującego, i odbiera listy wyborców wraz z przygotowanymi spisami głosowania.

§. 37. Prezydujący komisji wyborczej przywieść ma zgromadzonym wyborcom na pamięć treść §§. 16 i 17 ustawy wyborczej o kwalifikacjach do obieralności wymaganych, objaśnić im sposób postępowania przy głosowaniu i liczeniu głosów, i wezwać ich, ażeby głosy swoje wedle własnego przeświadczenia bez wszelkich samolubnych względów ubocznych oddawali, jak to wedle najlepszej swej wiedzy i sumienia dla powszechnego dobra za najzbawienniejsze uważają.

§. 38. Jeżeli kto przed rozpoczęciem głosowania przeciw uprawnieniu wyborczemu osoby jakiej, w liście wyborczej wymienionej, zarzuty robi i twierdzi, iż ta od czasu sporządzenia listy wyborców postradała własność jaką, do wykonania prawa wyborczego wymaganą, komisja wyborcza rzecz tę natychmiast i bez przypuszczenia rekursu rozstrzygać ma.

§. 39. Głosowanie samo rozpoczyna się od tego, iż członkowi komisji wyborczej, o ile są do wyboru uprawnieni, głosy swe oddają.

Następnie przez jednego z członków komisji wyborczej wywoływani będą wyborcy do oddania głosów w tym porządku, w jakim imiona ich w liście wyborców są zapisane.

Do wyboru uprawnieni, którzy na zgromadzenie wyborcze przyjdą po wywołaniu imion ich, oddawać mają głosy swe dopiero po odczytaniu całej listy wyborców, i zgłosić się w tym celu do komisji wyborczej.

§. 40. Każdy do głosowania wywołany wyborca wymienić ma przy oddaniu swej karty legitymacyjnej z dokładnem oznaczeniem tę osobę, którą sobie życzy mieć posłem do Sejmu krajowego.

Jeżeli na jedno ciało wyborcze przypada dwóch lub więcej posłów, wówczas każdy wyborca wymienić winien tyle nazwisk, ilu posłów ma być wybranych.

§. 41. Jeżeli przy głosowaniu okazały się wątpliwości względem tożsamości wyborcy, komisja wyborcza rzecz natychmiast rozstrzyga bez przypuszczenia rekursu.

§. 42. Każde głosowanie wciągnionem będzie w przygotowane rubryki podwójnego spisu głosów obok nazwiska wyborcy.

Zaciąganiem głosów do jednego spisu zajmuje się pisarz, który przydzielonym być ma komisji wyborczej przez komisarza wyborczego, a jednocześnie do drugiego spisu, stanowiącego jako lista wtóra kontrolę zaciągania, jeden z członków komisji wyborczej.

§. 43. Głosy pod warunkami lub z dołączeniem poleceń dawane komu, co ma być wybranym, nie są ważne.

O ważności lub nieważności głosów pojedynczych stanowi ma natychmiast komisya wyborcza, nie przypuszczając rekursu.

§. 44. Wybór musi w powszechności w ciągu przeznaczanego na to dnia być ukończonym. Gdyby zaś zachodziły okoliczności, będące na przeszkodzie rozpoczęciu, postępowi lub ukończeniu wyboru, natenczas czynność wyborcza na dzień następny odłożoną lub przedłużoną być może przez komisję wyborczą z przyzwoleniem komisarza wyborczego. O tem zawiadomieni być mają wyborcy w sposób, jaki w miejscu jest zwyczajny.

§. 45. Gdy wszyscy obecni wyborcy głosy swe podadzą, prezydujący komisji wyborczej głosowanie ogłosić ma za skończone, poczem podwójny spis głosowania przez komisję wyborczą i komisarza wyborczego podpisanym, i natychmiast skrutynowanie rozpoczętem będzie.

Rezultat ukończonego obliczenia głosów prezydujący natychmiast komisji wyborczej ogłosić powinien.

§. 46. Do ważności wyboru każdego posła na Sejm krajowy potrzebna jest bezwzględna większość głosów.

W przypadku równości głosów rozstrzyga w każdym razie los, który wyciągnąć ma prezydujący komisji wyborczej.

§. 47. Jeżeli przy głosowaniu na jednego lub drugiego wybrać się mającego posła nie wypadła taka większość głosów, wówczas przedsięwziętem będzie drugie skrutynium, a gdyby i przytem potrzebna większość głosów do skutku nie przyszła, przystąpi się do ściślejszego wyboru.

§. 48. Przy ściślejszym wyborze ograniczyć się mają wyborcy do tych tylko osób, które w drugim skrutynium po tych,

które bezwzględną głosów większość osiągnęły, względnie najwięcej głosów za sobą miały.

Liczba osób, pod ściślejszy wybór poddać się mających, będzie zawsze dwa razy tak wielką, jak liczba posłów, wybrać się jeszcze mających.

Głos przypadający w trzeciem skrutynium na osobę, nie wprowadzoną do wyboru ściślejszego, za nieważny ma być uważany.

SPIS NAJWAŻNIEJSZYCH USTAW I PRZEPISÓW,

których znajomość potrzebną jest do wykonywania obowiązków
ciężących na Zwierzchności gminnej.

(Zestawił Bronisław Schworm).

Budownicze przepisy. Dekreta kancelaryi nadwornej z 9. marca 1787, 22. maja 1829, 8. października 1835, 25. marca 1841. Rozporządzenia gubernialne z 7. lipca 1812, 26. listopada 1813, 28. listopada 1831, 25. lipca 1833. Rozporządzenie ministeryalne z 2. września 1856 dz. p. p. Nr. 164. (Wydanie ustawy budowlanej dla wsi i pomniejszych miasteczek jest w toku.)

Rozporządzenie Prezydium Namiestnictwa z dnia 12. sierpnia 1892 dz. u. kr. Nr. 79 o budowlach w pobliżu kolei żelaznych.

Ustawa budownicza dla znaczniejszych miejscowości z 4. kwietnia 1889 dz. u. kr.*) Nr. 31., ze zmianą artykułu I. oraz §§. 73. i 74. ustawą z 14. lipca 1898, dz. u. kr. Nr. 70.

Buhaje. Ustawa o licencyonowaniu i utrzymywaniu buhajów gminnych z 20. lipca 1892 dz. u. kr. Nr. 51.

Cholera. Instrukcyja Namiestnictwa o cholery z dnia 19. lipca 1892 dz. u. kr. Nr. 48. — Przepisy Ministerstwa z 16. sierpnia 1893, o przeprowadzaniu desinfekcyi podczas cholery, ogłoszone w dz. u. kr. z r. 1893 Nr. 58.

Drogi. Ustawa drogowa z 5. lipca 1897 dz. u. kr. Nr. 43. Regulamin drogowy z 20. grudnia 1897 dz. u. kr. Nr. 72.

Przepisy o wykonywaniu policyi drogowej, ogłoszone przez Wydział krajowy 1. marca 1892 do L. 10.323.

Ustawa o dojazdach kolejowych z 15. kwietnia 1881, dz. u. kr. Nr. 46, zmieniona w §§. 1, 4 i 5 ustawą z 9. marca 1888 dz. u. kr. Nr. 38.

Dozór policyjny. Ustawa z 10. maja 1873 dz. p. p. Nr. 108 (§§. 4 do 9 i 11). Ustawa z 24. maja 1885 dz. p. p. Nr. 89 (§. 6).

Egzekucya. Ustawa z 27. maja 1896 dz. p. p. Nr. 79 o postępowaniu egzekucyjnym, której postanowienia o przedmiotach z pod egzekucyi wyjętych (§§. 251 i 252), mają w myśl rozpo-

*) Dz. u. k. znaczy: Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych. — Dz. p. p. znaczy: Dziennik praw państwa.

ządzenia Ministerstwa skarbu z dnia 18. stycznia 1897 l. 58.418 i okólnika Prezydyum krajowej Dyrekcyi skarbu z 22. kwietnia 1898 l. 1.379, zastosowanie przy wykonywaniu administracyjnych czynności egzekucyjnych.

Rozporządzenie ministeryalne z 6. maja 1897 dz. p. p. Nr. 153 o egzekucyi sądowej przeciw gminom i publicznym zakładom.

Emigracya. Ustawa z 21. stycznia 1897 dz. p. p. Nr. 27, o karaniu osób pośredniczących bez koncesyi w wychodźstwie.

Gminna ustawa dla 131 znaczniejszych gmin z 3. lipca 1896 dz. u. kr. Nr. 51.

Kanianka. Ustawa z 17. lutego 1885 dz. u. kr. Nr. 41, o tępieniu kanianki i ostów.

Karanie przestępstw administracyjnych. Rozporządzenie cesarskie z 20. kwietnia 1854 dz. p. p. Nr. 96., o wykonywaniu rozporządzeń i orzeczeń rządowych władz politycznych i policyjnych.

Rozporządzenie ministeryalne z 3. kwietnia 1855 dz. p. p. Nr. 61, o karaniu przestępstw przez władze polityczne.

Rozporządzenie ministeryalne z 30. września 1857 dz. p. p. Nr. 198, o wysokości kar pieniężnych za przekroczenia takich przepisów administracyjnych, w których niema wyznaczonej kary.

Rozporządzenie ministeryalne z 5. marca 1858 dz. p. p. Nr. 34, o rejestrach karnych.

Kasy pożyczkowe. Ustawa z 19. czerwca 1887 dz. u. kr. Nr. 44, o obejmowaniu gminnych kas pożyczkowych w tymczasowy zarząd Wydziałów powiatowych. Instrukcyja z dnia 26. września 1887 dz. u. kr. z r. 1888 Nr. 32, o sprawowaniu tego zarządu.

Konie. Ustawa o używaniu ogierów prywatną własnością będących do stanowienia, z dnia 8. grudnia 1881 dz. u. kr. Nr. 71, zmieniona w §§. 2. i 4. ustawą z 2. maja 1889 dz. u. kr. Nr. 46. Rozporządzenia wykonawcze Namiestnictwa z dnia 6. października 1889 dz. u. kr. Nr. 61 i z dnia 3. lipca 1897 dz. u. kr. Nr. 38.

Asenterunek koni, patrz „Wojskowe przepisy“.

Konskrypcya. Ustawa z 29. marca 1869 o konskrypcyi dz. p. p. Nr. 67, i instrukcyja o numerowaniu domów, o tablicach z napisami miejscowości i o przedsięwzięciu spisu ludności, ogłoszone są w dz. u. kr. z r. 1869 Nr. 25.

Kopalnie. Przepisy górniczo-policyjne z 16. września 1897 dz. u. kr. Nr. 65. i z dnia 9. lipca 1898 dz. u. kr. Nr. 87.

Kościelna konkurencya. Ustawa z 15. sierpnia 1866. dz. u. kr. Nr. 28, zmieniona w §§. 2, 8, 9, 10, 12, 13 i 15 ustawą z 16. kwietnia 1896 dz. u. kr. Nr. 25.

Ustawa o ubezpieczaniu budynków kościelnych i plebańskich od ognia z 15. listopada 1888 dz. u. kr. Nr. 96.

Księgi gruntowe. Intabulowanie na podstawie dokumentów prywatnych, nielegalizowanych, w sprawach drobiazgowych (do 50 zł). Ustawa państwowa z 5. stycznia 1890 dz. p. p. Nr. 109. i ustawa krajowa z 15. sierpnia 1895 dz. u. k. Nr. 62.

Lasy. Ustawa leśna z 3. grudnia 1852 dz. p. p. Nr. 250. Rozporządzenie ministeryalne z 3. lipca 1873 dz. u. kr. Nr. 261. o wykonywaniu ustawy leśnej.

Meldowanie obcych. Rozporządzenie ministeryalne z 15. lutego 1857 dz. p. p. Nr. 33. Instrukcyja Prezydyum Namiestnictwa z 24. grudnia 1887 L. 387 dla naczelników gmin i przełożonych obszarów dworskich.

Miary i wagi. Ustawa z 23. lipca 1871 dz. p. p. z r. 1872 Nr. 16. zawierająca regulamin miar i wag. Rozporządzenie minist. z 20. listopada 1873 dz. p. p. Nr. 159. o echowaniu naczyń do picia używanych w szynkowniach. Rozporządzenie minist. z 28. marca 1881 dz. p. p. Nr. 30. o sprawdzaniu i cechowaniu miar i wag.

Mysze. Rozporządzenie Namiestnictwa z 17. kwietnia 1896 dz. u. kr. Nr. 20. i 21. o przymusowem tępieniu myszy polnych.

Myta. Ustawa z 26. sierpnia 1891 dz. p. p. Nr. 140. o mytach na drogach rządowych i o uwolnieniu od opłaty mytniczej.

Obnośny handel. Patent cesarski z 4. września 1852 dz. p. p. Nr. 252. Rozporządzenia Ministerstwa handlu z 22. listopada 1852 (Dz. rząd. kraj. II. Nr. 35.) i z 23. grudnia 1881 dz. p. p. z r. 1882 Nr. 2. o wykonywaniu przepisów o handlu obnośnym.

Oględziny zwłok. Rozporządzenie Namiestnictwa z 10. kwietnia 1895 dz. u. kr. Nr. 40. z instrukcją dla oglądaczy.

Oględziny bydła. Rozporządzenia Namiestnictwa z 28. czerwca 1888: a) o oględzinach bydła rzeźnego i mięsa dz. u. kr. Nr. 74. b) o oględzinach zwierząt przed wystawieniem paszportów dz. u. kr. Nr. 76.

Ogniove przepisy. Ustawa ogniowa dla gmin wiejskich z 18. lipca 1768. Rozporządzenia gubernialne z 28. grudnia 1823 i 6. sierpnia 1827.

Ustawa o policyi ogniowej dla miast i miasteczek z 10. lutego 1891 dz. u. kr. Nr. 18.

Pijaństwo. Ustawa z 19. lipca 1877 dz. p. p. Nr. 67. celem położenia tamy opilstwu. Rozporządzenie min. z 3. kwietnia 1855 dz. p. p. Nr. 62. o zachowywaniu godzin policyjnych w szynkowniach.

Podatki: a) **gruntowy:** Ustawa o odpisywaniu podatku gruntowego z powodu klęsk elementarnych, z dnia 12. lipca 1896 dz. p. p. Nr. 118. Rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy z dnia 16. lipca 1896 dz. p. p. Nr. 119.

b) **domowo-klasowy i czynszowy:** Patent o opodatkowaniu budynków z 23. lutego 1820. (Zbiór ust. prowinc. str. 105) i ustawa z 9. lutego 1882 dz. p. p. Nr. 17., zmieniona w §. 5. ustawą z 1. czerwca 1890 dz. p. p. Nr. 97.

Ustawa z dnia 25. marca 1880 dz. p. p. Nr. 39. o uwolnieniu od podatków budynków nowych, przebudowanych i dobudowanych (o wolnych latach). Rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy z dnia 1. grudnia 1880 dz. p. p. Nr. 140.

Ustawa z 12. lipca 1896 dz. p. p. Nr. 120. o wymierzaniu co dwa lata podatku czynszowego.

c) **osobiste:** Ustawa z dnia 25. października 1896 dz. p. p. Nr. 220. o bezpośrednich podatkach osobistych (o podatkach: powszechnym zarobkowym, zarobkowym od przedsiębiorstw obowiązanych do publicznego składania rachunków, rentowym, osobisto dochodowym i o podatku pensyjnym od wyższych poborów służbowych).

Ustawa krajowa z 24. czerwca 1898 dz. u. kr. Nr. 75. uwalniająca podatek osobisto dochodowy do końca roku 1909. od wszelkich dodatków autonomicznych.

Podwody. Rozporządzenia ministerjalne z 15. stycznia 1849 dz. p. p. Nr. 88. i z dnia 31. grudnia 1875 dz. p. p. z r. 1876 Nr. 4.

Polowa ustawa z 17. lipca 1876 dz. u. kr. Nr. 28, zmieniona w §. 3 lit. n. ustawą z 10. czerwca 1892 dz. u. kr. Nr. 44.

Ustawa z 4. września 1892 dz. u. kr. Nr. 74. o zaprzysiężeniu straży kultury krajowej.

Ustawa z 29. maja 1887 dz. u. kr. Nr. 42. i rozporządzenie Namiestnictwa z 28. listopada 1887 dz. u. kr. Nr. 65., zmienione w art. I. rozporządzeniem z 4. maja 1888 dz. u. kr. Nr. 54. o odznakach straży kultury krajowej.

Polowanie. Ustawa łowiecka z 5. marca 1897 dz. u. kr. Nr. 71. Rozporządzenie Namiestnictwa z 1. kwietnia 1898 dz. u. kr. Nr. 21. o wykonaniu ustawy łowieckiej. Obwieszczenie Namiestnictwa z 10. maja 1898 dz. u. kr. Nr. 38. co do obowiązku stemplowania aktów i poświadczeń, wygotowanych na mocy ustawy łowieckiej. Ustawa z 26. marca 1869 dz. u. kr. Nr. 26. zakazująca polowania na świstaka i dziką kozę (kozicę).

Patent cesarski z 24. października 1852 dz. p. p. Nr. 223. o wyrobie, posiadaniu i noszeniu broni, tudzież o handlu bronią.

Przemysł. Przemysłowa ustawa, składająca się z następujących części: *a)* ustawa z 15. marca 1883 dz. p. p. Nr. 39. (§§. 1. do 61. i 106. do 130), *b)* ustawa z 8. marca 1885 dz. p. p. Nr. 22. (§§. 72. do 105), *c)* patent cesarski z 20. grudnia 1859 dz. p. p. Nr. 227. (§§. 62. do 71. i 131. do 152). O spoczynku niedzielnym i świątecznym w przemyśle: ustawa z 16. stycznia 1895 dz. p. p. Nr. 21. rozporządzenie ministeryalne z 24. kwietnia 1895 dz. p. p. Nr. 58. i obwieszczenie Namiestnictwa z 30. kwietnia 1895 dz. u. kr. Nr. 31.

Przynależność. Ustawa o swojszczyźnie z 3. grudnia 1863 dz. p. p. Nr. 105., zmieniona w §§. 8, 9 i 10 ustawą z 5. grudnia 1896 dz. p. p. Nr. 222.

Rejestr karny. Rozporządzenie ministeryalne z 5. marca 1858 dz. p. p. Nr. 34.

Rekurs. Ustawa z 12. maja 1896 dz. p. p. Nr. 101., ustanawiająca termin do wnoszenia rekursów od orzeczeń Starostw i Namiestnictwa.

Robotnicze książki. Przepisy §. 80 ustawy przemysłowej z 8. marca 1885 dz. p. p. Nr. 22. Rozporządzenie minist. z 5. stycznia 1871 dz. p. p. Nr. 3. co do używania robotniczych i służbowych książeczek zamiast paszportów do podróży za granicę.

Rozjemczy urząd. Ustawa o ustanowieniu urzędów rozjemczych z 6. marca 1875 dz. u. kr. Nr. 27.

Rybołówstwo. Ustawa o rybołówstwie z 31. października 1887 dz. u. kr. z r. 1890 Nr. 37. Rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy z dnia 21. sierpnia 1890 dz. u. kr. Nr. 38.

Składki. Rozporządzenie Prezydyum Namiestnictwa z 28. grudnia 1876 dz. u. kr. z r. 1877 Nr. 21. zakazujące zbierania składek bez swojego zezwolenia.

Sługi. Regulamin dla sług, wydany dla okręgu krakowskiego z 11. marca 1855, dla okręgu lwowskiego z 1. lipca 1857. (Najważniejsze przepisy regulaminu są wydrukowane w książkach służbowych).

Rozporządzenie Namiestnictwa z 20. marca 1872 dz. u. kr. Nr. 48. o książkach służbowych.

Ustawa z 13. czerwca 1896 dz. p. p. Nr. 95, uwalniająca podania w sprawach sług i książki służbowe od stempli i należności.

Szkoły. Ustawy o zakładaniu, urządzeniu i utrzymywaniu szkół ludowych z dnia 24. kwietnia 1894 dz. u. kr. Nr. 49. i z dnia 23. maja 1895 dz. u. kr. Nr. 57.

Ustawa o stosunkach prawnych nauczycieli z dnia 1. stycznia 1889 dz. u. kr. Nr. 16., zmieniona w artykułach: 4, 8, 12, 13, 14 i 15 ustawą z 15. czerwca 1892 dz. u. kr. Nr. 40., w art. 11 i 16 ustawą z 5. maja 1896 dz. u. kr. Nr. 34., w art. 40 ustawą z 16. czerwca 1898 dz. u. kr. Nr. 54.

Ustawa o władzach nadzorczych szkolnych (o radach szkolnych miejscowych i okręgowych) z dnia 25. czerwca 1873 dz. u. kr. Nr. 255., zmieniona w artykułach 1 do 19 ustawą z 23. maja 1895 dz. u. kr. Nr. 58.

Instrukcja o zarządzie miejscowymi funduszami szkolnymi z 14. czerwca 1894 dz. u. kr. Nr. 63.

Instrukcja o użyciu grzywien szkolnych z 31. grudnia 1892 dz. u. kr. z r. 1893 Nr. 2.

Ustawa o ubezpieczeniu szkół od ognia z 5. maja 1886 dz. u. kr. Nr. 56.

Świadczenia ubóstwa. Rozporządzenie ministeryjne z 23. maja 1897 dz. p. p. Nr. 130. o prawie ubogich i wystawianiu świadectw ubóstwa w celu uzyskania prawa ubogich (uwolnienia od należności stemplowych w procesie i t. p.).

Szupaństwo. Ustawa o przymusowym wydalaniu z 27. lipca 1871 dz. p. p. Nr. 88. Rozporządzenia Namiestnictwa z 21. sierpnia 1875 dz. u. kr. Nr. 57. i z dnia 7. lipca 1876 dz. u. kr. Nr. 27. Obwieszczenie Wydziału krajowego z 26. listopada 1875 dz. u. kr. z r. 1876 Nr. 1. i z dnia 16. stycznia 1877 dz. u. kr. Nr. 25.

Weterynaryjne przepisy. Ustawa z dnia 29. lutego 1880 dz. p. p. Nr. 35., ogłoszona w dz. u. kr. z r. 1880 Nr. 27. o zapo-

bieganiu chorobom zwierzęcym zaraźliwym. Zmiana §. 28 tejże, ustawą z 14. sierpnia 1886 dz. p. p. Nr. 171. (dz. u. kr. z r. 1887 Nr. 9.). Rozporządzenia wykonawcze do powyższych ustaw ogłoszone są w dz. u. kr. Nr. 28 z r. 1880 i Nr. 10. z r. 1887.

O katastrze bydła w powiatach pogranicznych rozporządzenie Namiestnictwa z 6. grudnia 1880 dz. u. kr. Nr. 33.

O zapobieganiu i tępieniu zarazy u świń rozporządzenie minist. z 9. czerwca 1895 dz. p. p. Nr. 79.

Ustawa z 17. sierpnia 1892 dz. p. p. Nr. 142. o zapobieganiu i tępieniu zarazy płucnej u bydła rogatego. Rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy z 22. września 1892 dz. p. p. Nr. 166.

Ustawa z 29. lutego 1880 dz. p. p. Nr. 37. o środkach zapobiegających księgosuszowi i tępiących tę zarazę. Rozporządzenie wykonawcze z 12. kwietnia 1880 dz. p. p. Nr. 38.

Wodna ustawa z 14. marca 1875 dz. u. kr. Nr. 38., zmieniona w §§. 69, 70 i 74 ustawą z 10. czerwca 1892 dz. u. kr. Nr. 43.

Wojskowe przepisy. Ustawa wojskowa z 11. kwietnia 1889 dz. p. p. Nr. 41.

Instrukcyja do ustawy wojskowej: Rozporządzenia ministerjalne: z 15. kwietnia 1889 dz. p. p. Nr. 45. (część I. o poborze do wojska i reklamacyach), z 28. listopada 1890 dz. p. p. Nr. 207. (część III. przepisy meldunkowe i o kontroli rezerwistów) i z dnia 11. kwietnia 1896 dz. p. p. Nr. 50. (część III. o ewidencji żołnierzy obrony krajowej).

Ustawa o pospolitem ruszeniu z 6. czerwca 1886 dz. p. p. Nr. 90. Przepisy o organizacyi i utrzymywaniu w ewidencyi pospolitego ruszenia, z dnia 20. grudnia 1889 dz. p. p. Nr. 193.

Ustawa z 10. maja 1894 dz. p. p. Nr. 83. o obowiązku meldunkowym osób, należących do pospolitego ruszenia. Rozporządzenie wykonawcze do tejże, z 20. sierpnia 1894 dz. p. p. Nr. 182.

Kwaterunkowa ustawa z 11. czerwca 1879 dz. p. p. Nr. 93., zmieniona w §§. 3, 4, 5, 6, 30, 31, 33, 34, 52, 55 i 56 ustawą z dnia 25. czerwca 1896 dz. p. p. Nr. 100.

Taksy wojskowe. Ustawa z 13. czerwca 1880 dz. p. p. Nr. 70. Rozporządzenie wykonawcze z 20. marca 1881 dz. p. p. Nr. 26.

Ustawa o asenterunku koni z 16. kwietnia 1873 dz. p. p. Nr. 77. Rozporządzenie wykonawcze z 18. marca 1891 dz. p. p. Nr. 35.

Zdrowotne przepisy. Ustawa z 30. kwietnia 1870 dz. p. p. Nr. 68. o organizacyi publicznej służby zdrowia.

Ustawa z 2. lutego 1891 dz. u. kr. Nr. 17. o służbie zdrowia w gminach i obszarach dworskich. Rozporządzenie wykonawcze Namiestnictwa i Wydziału krajowego do tejsze ustawy, ogłoszone w dz. u. kr. z r. 1891 Nr. 82.

Instrukcyja służbowa dla lekarzy gminnych i okręgowych, ogłoszona w dz. u. kr. z roku 1891 Nr. 83.

Wskazówki Namiestnictwa z dnia 24. września 1887 dz. u. kr. Nr. 56. o desinfekcyi w chorobach zaraźliwych.

Żebractwo i włóczęgostwo. §. 3. ustawy z 10. maja 1873 dz. p. p. Nr. 108 i ustawa z 24. maja 1885 dz. p. p. Nr. 89.

Biblioteka WSP Kielce

0327941